

FHS Krigsskolen

Bacheloroppgave

Gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets

Hva er de taktiske årsakene til at Russland mislyktes med sin
gjennombrytningsoperasjon over Siverskyi Donets?

av

Øven Svendsen og Njord Olai Framnes

Lvert som en del av kravet til graden:

**BACHELOR I MILITÆRE STUDIER MED FORDYPNING I LEDELSE OG
LANDMAKT**

Antall ord: 13729

Innlevert: Mars 2023

Godkjent for offentlig publisering

Publiseringsavtale

En avtale om elektronisk publisering av bachelor/prosjektoppgave

Kadetten(ene) har opphavsrett til oppgaven, inkludert rettighetene til å publisere den.

Alle oppgaver som oppfyller kravene til publisering vil bli registrert og publisert i Bibsys Brage når kadetten(ene) har godkjent publisering.

Oppgaver som er graderte eller begrenset av en inngått avtale vil ikke bli publisert.

Jeg (Vi) gir herved FHS Krigsskolen rett til å gjøre denne oppgaven tilgjengelig elektronisk, gratis og uten kostnader	☒	☐
	Ja	Nei
Finnes det en avtale om forsinket eller kun intern publisering? (Utfyllende opplysninger må fylles ut)	☐	☒
	Ja	Nei
Hvis ja: kan oppgaven publiseres elektronisk når embargoperioden utløper?	☐	☐
	Ja	Nei

Plagiaterklæring

Jeg (Vi) erklærer herved at oppgaven er mitt eget arbeid og med bruk av riktig kildehenvisning. Jeg (Vi) har ikke nyttet annen hjelp enn det som er beskrevet i oppgaven.

Jeg (Vi) er klar over at brudd på dette vil føre til avvisning av oppgaven.

Dato: 31 – 03 – 2023

Øven Svendsen

Kadett, signatur

Njord Olai Framnes

Kadett, signatur

Forord

Denne bacheloroppgaven har vært en svært lærerik prosess for oss. Å få muligheten til å skrive om det som direkte omhandler ens egen profesjon er både relevant og et privilegium.

Denne oppgaven ble skrevet i månedene februar til mars 2023 under vårt bachelorløp i militære studier med fordypning i ledelse og landmakt, ved Krigsskolen. Vi ønsker å takke vår veileder Per Krogdahl og hans ønske om å være tilgjengelig for å veilede. I tillegg ønsker vi å takke Palle Ydstebø for hans innsikt i strategi, operasjonskunst, russisk og sovjetisk doktriner, og hans umiddelbare villighet til å stille til intervju rundt disse temaene.

Oslo, Krigsskolen

31.03.2023

Sammendrag

Den 24. februar 2022 startet den russiske invasjonen av Ukraina. Som en del av en større operasjon øst i Ukraina, prøvde Russland å gjennomføre en gjennombrytningsoperasjon over elven Siverskyi Donets. Operasjonen endte opp med å mislyktes. Det førte til at Russland gikk på store tap. Denne oppgaven har gjennom en kvalitativ dokumentanalyse og litteraturstudie gjennomført en enkeltcase-studie som har undersøkt hvilke taktiske årsaker som lå til grunn av for at den russiske gjennombrytningsoperasjonen mislyktes. Dette i den hensikt å identifisere lærdommer som er relevante og anvendbare for lignende operasjoner i fremtidige høyintensitetskonflikter.

Vi har i denne oppgaven identifisert at anvendelsen og samvirke mellom feltfunksjonene er taktiske årsaker til at Russland mislyktes med sin gjennombrytningsoperasjon. Ukraina anvender og oppnår et godt samvirke mellom feltfunksjonene, som utgir en god effekt mot Russland og skaper et høyt operasjonstempo. Russland derimot oppnår ikke et samvirke mellom feltfunksjonene, som er en direkte årsak til at de mislyktes med gjennombrytningen. Det fraværende samvirke har en direkte innvirkning på hvorfor de ikke oppnår overraskelse i operasjonen, og det viser seg å være skjebnesvangert. Utfallet av Russland sin mislykkede gjennombrytningsoperasjon understreker viktigheten av riktig anvendelse og et godt samvirke mellom feltfunksjonene i militære operasjoner. Dette viser at det er relevant for militære ledere på alle nivåer å ha et forhold til hvordan man skal benytte seg av feltfunksjonene.

Innholdsfortegnelse

Forord	ii
Sammendrag	iii
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Mål og problemstilling	2
1.3 Avgrensninger	2
1.4 Struktur	3
2 Metode	3
2.1 Forskningsdesign	4
2.2 Datainnsamling	4
2.3 Kildevalg	5
2.4 Kritikk av metode	6
2.5 Kildekritikk	7
3 Hendelsesforløp	9
4 Teori	11
4.1 Gjennombrytning	11
4.2 Feltefunksjoner	13
4.3 Overordnede prinsipper for gjennombrytning	15
4.4 Sammenligning av russisk og vestlig tilnærming til gjennombrytningsoperasjoner	18
4.5 Manøverteori	22
4.5.1 Overraskelse	22
4.5.2 Tempo	23
5 Drøfting	24
5.1 Feltefunksjonene sin rolle i gjennombrytningsoperasjonen	24
5.2 Overraskelse sin rolle i gjennombrytningsoperasjonen	31

5.3 Faktorer som påvirker feltfunksjonene i gjennombrytningsoperasjonen	33
5.3.1 Tett skog	33
5.3.2 Flatt terreng	34
5.3.3 Tåke	34
6 Konklusjon	35
7 Bibliografi.....	37
8 Vedlegg.....	40

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

En krig er en kamp mellom viljer med evnen som et medium (Clausewitz, 2020, s. 50). For at evnen skal kunne være et effektivt medium er det nødvendig med gode taktiske egenskaper som kan kombinere stridsmidlene som er tilgjengelig (Diesen, 1994, s. 30). Den taktiske evnen til ledere i militære operasjoner har preget stridsfeltet i lang tid og er relevant den dag i dag. Dette gjør at den taktiske evnen til offiserer er kritisk i en krig og konsekvensen av manglende taktiske evner kan være fatale for soldatene som er involvert. På bakgrunn av krigens natur vil det være en stor risiko å være involvert i en krig, men noen situasjoner gjør det enda mer risikofyllt. En gjennombrytningsoperasjon er et slikt tilfelle.

En gjennombrytning er kompleks å gjennomføre siden operasjon krever taktisk samvirke. For å kunne bryte igjennom et stort hinder mot en tenkende og tilpasningsdyktig fiende, er det nødvendig at feltfunksjonene synkroniseres. Kompleksiteten operasjonen krever, i tillegg til trusselen fienden utgjør, bidrar til at dette er en form for operasjon som innebærer stor risiko. På bakgrunn av dette er det nødvendig for offiserer å vite hvordan de skal planlegge, organisere og gjennomføre en gjennombrytning.

I dag finnes det litteratur, doktriner og håndbøker om krigføring og hvordan man skal gjennomføre militære operasjoner. Det er i væpnede konflikter det kommer til syne hva som fungerer, siden øving i fredstid ikke vil kunne fremstille friksjonen som en krig er preget av. Dette gjør det viktig for offiserer å studere krigshendelser for å få et forhold til hva som fungerer og ikke minst øke den taktiske kompetansen (Van Riper, 2006, s. 40). Krigen i Ukraina er en aktuell høyintensitetskrig, der det blir benyttet moderne militærteknologi. Dette gjør at krigen er meget relevant og dermed muliggjør det å lære av gode og dårlig taktiske valg som har blitt gjort. Den store mediedekningen av krigen skaper forutsetninger for å få et innblikk i hvilke taktiske valg som blir gjort, som dermed øker betydningen av lærdommen man kan hente fra krigen. Dette skaper et grunnlag for å kunne identifisere lærdommer om hvordan man skal gjennomføre komplekse operasjoner som gjennombrytning.

Krigen i Ukraina begynte i 2014 da Russland tok kontroll over Krimhalvøya med væpnede styrker. I tillegg støttet Russland pro-russiske opprørere i Ukraina i lavintensitets-konflikten som hovedsakelig foregikk i provinsene Donetsk og Luhansk, som ligger øst i Ukraina. Situasjonen har eskalert kraftig frem til 2022 og krisen tilspisset seg da Russland anerkjente

utbryterrepublikkene Donetsk og Luhansk som selvstendige stater 21. februar. Den 24. februar 2022 ble Ukraina invadert av Russland med regulære styrker som startet en ny fase i konflikten. Den nye fasen innebar at en mye større del av Ukraina ble rammet av krigen (FN, 2023).

I 2022 iverksatte Russland en operasjon på operasjonelt nivå i Øst-Ukraina der målsetningen var å avskjære den østlige ukrainske frontlinjen. Som en del av den operasjonen prøvde Russland å gjennomføre en gjennombrytningsoperasjon over elven Siverskyi Donets. Sluttresultatet av den taktiske gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets endte med at den mislyktes. Operasjonen sitt potensial var i midlertidig stort og kunne bidratt til at Ukraina sin frontlinje i øst hadde blitt avskåret (Stepanenko & Kagan, 2022). Dette gjør slaget ved Siverskyi Donets til en interessant operasjon det er gunstig å lære av.

1.2 Mål og problemstilling

Målet med oppgaven er å identifisere lærdommer fra slaget ved Siverskyi Donets i mai 2022 som kan være anvendbare og relevante for gjennombrytningsoperasjoner i fremtidige høyintensitetskonflikter. Dette søker oppgaven å finne svar på ved å se på de taktiske årsakene til at Russland mislyktes.

Derfor er følgende problemstilling lagt til grunn:

Hva er de taktiske årsakene til at den russiske gjennombrytningsoperasjonen over elven Siverskyi Donets i mai-måned 2022 mislyktes?

1.3 Avgrensninger

Oppgaven har til hensikt å finne ut av taktiske årsaker til at gjennombrytningsoperasjonen ikke lyktes, dette gir muligheter for en del avgrensninger.

Styrkene og svakhetene ved gjennombrytningsoperasjonen finnes i både evnen og viljen (Forsvaret, 2004, s. 25). Vilje er ikke hensiktsmessig å ta for seg, ettersom dette ikke er målbart og kan være omfattende å forske på. Derimot skal oppgaven se på hvordan evnen påvirker utfallet av gjennombrytningsoperasjonen.

Flere faktorer påvirker evnen, eksempelvis våpensystemer og materiell. Oppgaven kommer til å se bort ifra militærteknologiske årsaker, men heller hvordan militærteknologien blir anvendt i operasjonen, som dermed avgrenser oppgaven til taktikk (Diesen, 1994, s. 30). Det

er feltfunksjonene som genererer kampkraften i landmakten og kombineres for å skape synergi og rettet effekt (Forsvaret, 2004, s. 55 & 56). Dette er bakteppet for at oppgaven vil drøfte den taktiske utførelsen sett i lys av anvendelse og samvirke mellom feltfunksjonene. Samvirke mellom feltfunksjonene danner også et grunnlag for å oppnå prinsippene tempo og overraskelse. Det gjør at oppgaven vil belyse effekten av disse prinsippene.

Den eneste feltfunksjonen oppgaven ikke kommer til å vurdere i gjennombrytningsoperasjonen er logistikk. Årsaken er hvordan vi har valgt å avgrense oppgaven i tid. Ifølge *Forsvarets doktrine for landoperasjoner* (2004) er logistikk direkte knyttet til landstyrkenes evne til å gjennomføre operasjoner over tid og oppgaven er avgrenset til å ta for seg datoene 6. til 10. mai 2022 (Forsvaret, 2004, s. 63). Det vil dermed ikke være aktuelt å vurdere faktoren logistikk.

Oppgaven er også avgrenset i rom. Slaget ved Siverskyi Donets var en del av en større russisk operasjon nordøst i Ukraina og oppgaven vil kun ta for seg feltfunksjonene sin rolle i forbindelse med gjennombrytningsoperasjonen.

1.4 Struktur

Oppgaven vil videre ta for seg fire deler. Først vil oppgaven ta for seg metoden som har blitt benyttet. Deretter vil hendelsesforløpet av trefningen ved Siverskyi Donets bli redegjort for. Videre kommer teorien, som skal skape et grunnlag for drøftingen. Deretter vil oppgaven drøfte de taktiske årsakene til at gjennombrytningen mislyktes, ved å benytte feltfunksjonene. Til slutt vil oppgaven konkludere med hvilke taktiske årsaker som gjorde at Russland sin gjennombrytningsoperasjon over Siverskyi Donets mislyktes.

2 Metode

Det er problemstillingen som styrer valg av metode (Johannesen et al., 2016, s. 54). Oppgaven søker å identifisere de taktiske årsakene til hvorfor den russiske gjennombrytningsoperasjonen mislyktes. På bakgrunn av dette er kvalitativ metode best egnet for denne oppgaven. Hensikten med å benytte kvalitativ metode i oppgaven er å få en større dybde og detaljforståelse av gjennombrytningsoperasjonen. Videre vil det gi en større helhetlig forståelse av situasjonen, som er nødvendig for å kunne identifisere de taktiske årsakene til hvorfor gjennombrytningsoperasjonen til Russland mislyktes. (Jacobsen, 2015,

s. 137). Problemstillingen i vår oppgave tar for seg en operasjon som er veldig ung i en historisk sammenheng siden krigen fortsatt er pågående. Dette betyr at en kvalitativ metode er hensiktsmessig å bruke for å undersøke en operasjon som er forsket lite på og som vi i større grad ønsker å forstå (Johannesen et al., 2016, s. 28).

2.1 Forskningsdesign

I vår oppgave er casesdesign det mest hensiktsmessige forskningsdesignet. Av de ulike designstrategiene innenfor casesdesign har vi identifisert enkeltcase-studie som det mest hensiktsmessige for å besvare problemstillingen (Johannesen et al., 2016, ss. 77, 78, 203). I den større russiske operasjonen i Øst-Ukraina har vi valgt å avgrense oppgavens omfang i tid og rom. Resultatet av dette er at oppgaven tar for seg slaget ved Siverskyi Donets fra 6. til 10. mai, for å kunne sette søkelys på militærfaglige vurderinger som er tilknyttet en gjennombrytningsoperasjon. Videre er utfallet av Russland sin gjennombrytningsoperasjon både overraskende og til dels uforståelig, som dermed gjorde det naturlig å gjennomføre en enkeltcase-studie. Denne måten å studere på har bidratt til at vi har tilegnet oss mer kunnskap om situasjonen og det har skapt en større forståelse. Det har resultert i at oppgaven har fremmet påstander om hvorfor Russland mislykkes med operasjonen, basert på de taktiske årsakene vi har identifisert (Jacobsen, 2015, s. 99).

2.2 Datainnsamling

Oppgaven har benyttet kvalitativ data, som har gitt en større dybde og helhetlig forståelse av den russiske gjennombrytningsoperasjonen. Dette har skapt et godt utgangspunkt for å kunne identifisere årsaker til at operasjonen mislyktes. Vi har blant annet benyttet oss av dokumentanalyse og litteraturstudie. Grunnen til dette er at i vårt tilfelle var det ikke gjennomførbart å intervju personene som opplevde denne situasjonen. Dokumentanalysen har hjulpet oss med å finne kilder som har gitt oversikt over hendelsesforløpet og konsekvenser av operasjonen, samt øyenvitneskildringer fra en ukrainsk offiser som deltok i forsvaret av Siverskyi Donets. Litteratur har blitt brukt til å redegjøre for relevant teori og underbygge argumentene i drøftingen (Johannesen et al., 2016, s. 97 & 103).

Dokumentanalyse og litteraturstudie brukes ofte i kombinasjon med andre metoder for datainnsamling (Johannesen et al., 2016, s. 99). For å kunne få en større forståelse av operasjonen og identifisere årsaker som ikke kommer til syne ved dokumentanalyse og

litteraturstudie, valgte vi å intervju en fagperson (Jacobsen, 2015, s. 145). På grunn av sin ekspertise innenfor doktriner og landmakt generelt og i SSSR/Russland, og sine offentlige bidrag om krigen i Ukraina var Palle Ydstebø et naturlig valg. Ydstebø sin ekspertise innenfor fagfeltet oppgaven tar for seg gjør at han er en primærkilde. I tillegg kunne han bidra med å identifisere årsaker til hvorfor den russiske operasjonen mislyktes og henvise oss til relevante kilder for oppgaven (Dalland, 2017, ss. 65, 75, 76). Under gjennomføringen av intervjuet valgte vi å stille Ydstebø åpne spørsmål. Hensikten med dette var å skape en faglig diskusjon rundt operasjonen, og om våre hypoteser om hvorfor operasjonen mislyktes. Denne diskusjonen bidro til å øke vår forståelse av operasjonen som la et godt grunnlag for videre arbeid med oppgaven.

2.3 Kildevalg

Det eksisterer mye litteratur om manøverteorier som omhandler offensiv og defensiv krigføring. I tillegg til dette finnes det også litteratur om hvordan Russland utøver gjennombrytningsoperasjoner helt ned på et detaljnivå som omtaler hvordan det utøves over en elv. Dette har bidratt til at vi har hatt et godt kildegrunnlag om hvordan Russland skal utøve slike operasjoner i henhold til sin egen doktrine. Men det er begrenset med informasjon om hva som skjedde da Russland forsøkte å gjennomføre gjennombrytningsoperasjonen. Kildene som søker å beskrive hendelsen er bilder, et ukrainsk øyevitne og andres tolkninger av hva som har skjedd. Det betydde for oss at det var viktig å velge kilder med omhu. «Kildekritikk handler om å vurdere en kildes troverdighet, objektivitet, nøytralitet og egnethet» (Enstad, 2017, s. 15). Vi brukte disse fire prinsippene for å velge ut hvilke kilder som var mest hensiktsmessige å benytte i vår oppgave.

Etter å ha rangert våre funn av kilder på de fire nevnte prinsippene, delte vi kildene opp i fem kategorier basert på kildenes formål. Kategoriene vi har sortert kildene i er (1) faglitteratur og dokumenter om russisk angreps- og gjennombrytningsoperasjoner, (2) faglitteratur og dokumenter om manøverteori og vestlige gjennombrytningsoperasjoner, (3) artikler, analyser og bilder av gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets og krigen i Ukraina, (4) sosiale medier og (5) intervju med fagperson. Alle kildene oppgaven baserer seg på er åpne kilder.

Artikler, analyser og bilder fra hendelsesforløpet og sosiale medier har vi brukt for å kunne få oversikt og redegjøre for hendelsesforløpet samt analysere oss frem til påstander om hvorfor Russland mislyktes med operasjonen. Bildene som har blitt benyttet kommer fra ukrainske droner og satellitter som CNN har publisert. Faglitteratur og dokumenter om russiske angreps- og gjennombrytningsoperasjoner og faglitteratur om manøverteori og vestlig gjennombrytningsoperasjoner, har blitt brukt som et teoretisk rammeverk i oppgaven for å skape belegg i argumentene. Til slutt har intervjuet med Ydstebø utvidet vår forståelse av operasjonen i det større bildet, og bidratt med påstander og belegg i argumentasjonen vår (Grue, 2020).

Vi har sammenlignet russisk teori med vestlig teori. Dette har vi gjort slik at vi er sikre på at det vestlige perspektivet er relevant for den russiske gjennombrytningsoperasjonen. Bakgrunnen for dette er å ikke utlede årsaker om hvorfor operasjonen mislyktes basert på vestlig teori som ikke er relevant for hvordan Russland vil gjennomføre gjennombrytningsoperasjoner. Sammenligningen av vestlig og russisk teori har bidratt til å identifisere likheter mellom russisk og vestlig tilnærming til gjennombrytningsoperasjoner. Dette gjorde at den vestlige tilnærmingen kunne bli lagt til grunn i drøftingen. Hensikten med dette kommer som følge av målet for oppgaven. For å kunne identifisere lærdommer fra gjennombrytningsoperasjonen som er relevante og anvendbare for oss, var det gunstig å identifisere årsakene sett i lys av vestlig doktrine.

2.4 Kritikk av metode

Ettersom oppgaven kun vil handle om den russiske gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets, medfører dette noen begrensinger. Det vil være vanskelig å generere statistikk fra denne gjennombrytningsoperasjonen til andre gjennombrytningsoperasjoner. For å kunne gjøre det måtte oppgaven tatt for seg en lik analyse i flere lignende gjennombrytningsoperasjoner. I tillegg kan flere av årsakene vi har identifisert for å svare på problemstillingen skyldes spesielle trekk som er unikt for denne operasjonen. Et eksempel på dette er hvordan vær, føre, lys og lendet påvirket. Disse faktorene er unike og påvirker operasjoner i ulik grad. Det betyr at de militærfaglige vurderingene vi har identifisert ikke nødvendigvis er overførbare til andre operasjoner. Det er fordi disse faktorene vil være annerledes og påvirke andre operasjoner på en annen måte. Ulempen med enkelt-casestudien

er dermed at det ikke egner seg for å etablere kausale sammenhenger (Jacobsen, 2015, s. 100).

Ifølge Carl von Clausewitz er det vanskelig å kjenne til de egentlige årsakene til utfallet av en krigshistorisk hendelse. Det kan være på grunn av at avgjørende årsaker kan ha oppstått ved en tilfeldighet og blir bortglemt, eller at avgjørende årsaker ikke blir nevnt (Clausewitz, 2020, s. 180). Dette er en sårbarhet i vår oppgave som tar for seg en krigshistorisk hendelse som er veldig ny i historisk sammenheng. Det kan være avgjørende årsaker for at den russiske gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets mislyktes som oppgaven ikke har identifisert. Det kan komme av mangelen på russiske kilder fra hendelsesforløpet og/eller at Ukraina holder noen av årsakene skjult. Dette gjør at oppgaven ikke kan slå fast årsaken(e) til at gjennombrytningsoperasjonen mislyktes. Det oppgaven derimot er i stand til er å peke på *mulige* årsaker til at operasjonen mislyktes.

Oppgaven tar for seg en situasjon som vi har kjennskap til og har en formening om. Dette gjør at vi ikke startet med «blanke ark» da vi tok fatt på oppgaven. Faktorer som våre holdninger og meninger, vår nasjonalitet og at vi er en del av Forsvaret kan ha skapt en underbyggende motivasjon til å argumentere for Ukraina i oppgaven, til tross for vårt forsøk på å objektivt drøfte taktiske vurderinger og utøvelse (Dalland, 2017, s. 61).

2.5 Kildekritikk

Da vi vurderte kildene identifiserte vi en svakhet rundt artikler, analyser og bilder av hendelsesforløpet. Disse kildene er påvirket av lite objektivitet og nøytralitet. Oppgaven tar for seg en krig som fortsatt er pågående. I moderne krigføring blir det strategiske narrative brukt av stridende parter for å overbevise både motstandere, allierte og nøytrale, om å handle på en bestemt måte. Det betyr at narrative trenger sannhet, men det trenger ikke å være en nøyaktig presentasjon av hva som har skjedd, så lenge det blir fremstilt som om det er sant (Freedman, 2015, ss. 22-24). Problematikken vi har møtt på i forbindelse med dette er at vi bare har funnet kilder fra Ukraina og pro-ukrainske land som har redegjort for hendelsesforløpet. Dette betyr at russiske artikler, bilder, analyser og innlegg på sosiale medier som kunne redegjort for Russland sin situasjonsforståelse av operasjonen er fraværende i oppgaven. Dette svekker oppgavens objektivitet og nøytralitet.

Artikler som handler om gjennombrytningsoperasjonen vi tar for oss er ikke laget for samme formål som vår oppgave, altså å sette søkelys på militærfaglige vurderinger og utøvelse. Dette gjør at det har vært en begrensning på hva vi kunne bruke informasjonen fra sekundærkildene til. I tillegg kan sekundærkildene være manipulert av forfatteren slik at det belyser poenget slik forfatteren ønsker (Jacobsen, 2015, s. 171). For å møte denne utfordringen har vi brukt flere artikler som kilde for å validere hendelsesforløpet. Dette har gjort at vi har fått et klarere bilde av hva som har skjedd.

Kildene vi benytter som faglitteratur og dokumenter om russisk angreps- og gjennombrytningsoperasjoner er kilder skrevet av vestlige militærteoretikere om russisk krigføring. Dette medfører at vi ikke selv har lest og forstått russiske doktriner og faglitteratur, men baserer oss på andre militærteoretikere som har gjort det. Bakgrunnen for dette er at oppgaven kun for seg åpne kilder. Det er liten tilgjengelighet av russisk litteratur og en mangel på direkte oversatte verk av litteraturen. Det som derimot er en fordel med kildene vi har benyttet, er at militærteoretikerne som står bak litteraturen er eksperter på dette området. Et eksempel på dette er Lester W. Grau og Charles K. Bartles som har analysert og forsket på russiske doktriner og russisk krigføring over en lengre periode (Grau & Bartles, 2016, s. V).

Det er en forskjell på hvordan ukrainske medier fremstiller situasjonen i forhold til andre aktører. I ukrainske medier blir operasjonen mot Russland fremstilt som mer vellykket. En av årsakene til dette kan være det strategiske narrative som har en rolle i moderne krigføring og effekten av dette. Å fremstille operasjonen som mer vellykket fra Ukraina sin side vil kunne påvirke egen moral i positiv forstand, mens den samtidig vil kunne ha en demotiverende effekt og skape indre splid hos fienden. Et eksempel på dette er hvordan omfanget av tapstallene fra operasjonen blir presentert i ulike kilder. Institute for the Study of War (ISW) beskriver i sin analyse fra hendelsen at Russland angivelig skal ha mistet 485 soldater. På en annen side uttalte Serhii Haidai, sjef over Luthansk regionale militære-sivile administrasjon, at Russland mistet 2 bataljoner og rett i underkant av 1000 soldater (Stepanenko & Kagan, 2022; Ukrinform, 2022).

En annen kilde vi har brukt er den ukrainske offiseren, Максим [Maxim]. Han er øyevitne av situasjon og var med på å lede den ukrainske rekognoseringen i forkant av Russland sin

gjennombrytningsoperasjon. Han har laget en tråd på Twitter der han beskriver hva han og den ukrainske styrken gjorde og hva som skjedde. Максим kan han ha egne interesser av å beskrive situasjonen på en måte som fremstiller han og ukrainere mer positivt enn realiteten. I tillegg til dette er han det eneste øyevitnet fra situasjonen vi benytter oss av som gjør at han sitt synspunkt maler hele bildet. Hvis vi hadde sammenlignet flere øyevitner sin beskrivelse kunne vi fått et mer objektivt bilde av hva som har skjedd. Som følge av dette var det nødvendig for oss å vurdere hvorvidt Максим var en troverdig kilde. Vi sammenlignet bilder og artikler om operasjonen med Максим sin beskrivelse av hendelsesforløpet, undersøkte Twitter-profilen hans og fikk fortalt fra Ydstebø at han vurderte Максим som troverdig. Med dette tatt i betraktning vurderte vi dermed Максим som en troverdig kilde med forbehold om at han fortsatt kan ha egne interesser av å fremstille situasjonen på måten han har gjort.

3 Hendelsesforløp

6. mai utgrupperer russiske styrker nord for elven Siverskyi Donets og begynner rekognosering av mulige krysningpunkter for å gjennomføre en oversetting. Denne rekognoseringen ga sannsynligvis lite informasjon om ukrainske styrker på grunn av de var lengre sør for elven. I tillegg benyttet ikke Ukraina seg av tradisjonelle manøverenheter gjennom operasjonens varighet, som for alle praktiske formål betyr at det ikke var noen ukrainske styrker å observere i tilknytning elven (Stepanenko & Kagan, 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

7. mai iverksetter Ukraina oppklaring av fiendtlige styrker fordi de har etterretning om russiske kampvogner nord for elven. Den estimerte størrelsen på den russiske styrken var en brigade. Det viste seg at de senere angrep med minst to manøverbataljoner. Etter hvert som Ukraina blir sikre på at Russland har til hensikt å krysse elven starter de selv med rekognosering av mulige fiendtlige krysningpunkter og iverksetter planleggingen av et områdeforsvar. Denne ingeniørrekognoseringen ble ledet av den ukrainske ingeniørroffiseren Максим. Under rekognoseringen vurderte han hvilket sted Russland kom til å krysse elven. Максим skriver at dette var avgjørende for operasjonens utfall (Hird et al., 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; 2022; Максим, 2022).

Den 7. mai har russiske styrker sannsynligvis funnet ut hvor de ønsker å krysse. De tenner på skog og bruker røykgranater for å skjule mest mulig av elvebredden i det generelle området de ønsker å krysse. Fra den ukrainske rekognoseringen har Максим identifisert

hvilket materiell Russland er nødt til å benytte når de krysser elveleiet. Ukraina tar ut koordinater for eget artilleri. Dette viser seg senere å være kritisk informasjon da tauebåtene som benyttes når denne spesifikke bro-typen bygges lager veldig høy lyd (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

8. mai begynner Russland å konstruere den første broen. Det blir ikke rapportert om at Russland sender manøverenheter først eller bruker ildstøtte, som tyder på at de sender ingeniørene først. De benytter seg kun av en adkomstakse ned til elven og velger også kun å krysse på ett punkt. Ingeniørteknisk er krysningpunktet gunstig, særlig med tanke på russiske muligheter for å stå med større mengder styrker i nær tilknytning broa. Når Russland står med styrkene sine i tilknytning til broa, har de lite spredning på styrkene sine. Siden Ukraina drar nytte av å ha detektert fienden og fiendens sannsynlige handlemåte tidlig, har de forberedt forsvaret sitt i minst to dager (Stepanenko & Kagan, 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

Broa ferdigstilles på rundt to timer og russiske stryker krysset deretter elven og besetter ukrainsk side av elvebredden ca. 200-300 meter inn. Ukraina hadde ikke innsyn på de sannsynlige krysningpunktene. Dette er på grunn tåke, den taktiske røyken og skogbrannen. Максим skriver at selv om han ikke klarte å få innsyn på russiske styrker ved elven, hørte de umiddelbart den høye lyden fra russiske tauebåter og hvor den kom fra. Russland hadde valgt krysningpunktet Максим antok at de ville bruke. Når noen av de russiske styrkene hadde krysset og da flere var i ferd med å krysse, nøytraliserte Ukraina de russiske styrkene med en massiv artilleribeskytning kombinert med bombardering fra luftstyrker. Under ildgivningen ble broa ødelagt, noe som tvang de russiske styrkene til å avbryte for dagen (Stepanenko & Kagan, 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

9. mai var det fremdeles operative russiske vogner på sør-side av elven. Flere av disse forsøkte å krysse tilbake ved hjelp av den ødelagte broa. Etter hvert la Russland en ny bro på nesten nøyaktig samme sted som den første. De kryssert med det som antas å være de resterende stridsvognene fra den første manøverbataljonen, etterfulgt av styrker fra en ytterligere bataljon. Ukraina angriper på nytt med bombardering fra luftstyrker. Ildgivningen nøytraliserer dermed majoriteten av de russiske styrkene på og i nærheten av krysningpunktet. Grunnet lite spredning mellom vognene og vognvrak fra det tidligere forsøket, er det sannsynlig at flere vogner må stå i nedslagsfeltet sør for elven lengre enn ønsket. Dette er sannsynligvis en av årsakene til at dronebilder viser at flere vognvrak står

fysisk inntil hverandre. Максим estimerer at på dette tidspunktet at mellom 30 til 50 russiske kampvogner har blitt ødelagt. Den andre broa blir også ødelagt (Stepanenko & Kagan, 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

Den 10. mai skal det russiske angrepet blitt avsluttet, ifølge Максим. Det russiske angrepet over Siverskyi Donets blir sannsynligvis avbrutt grunnet massive tap på russisk side. Russerne blir avskjært på sør-side av elven (Stepanenko et al., 2022; P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar; Максим, 2022).

4 Teori

For å finne ut hva som er de taktiske årsakene til at Russland sin gjennombrytning over Siverskyi Donets mislyktes, skal kapitlet først forklare hvordan gjennombrytning er en samvirkeoperasjon og utfordringene som er knyttet til gjennombrytning. Videre vil feltfunksjonene bli redegjort for. Taktisk samvirke blir skapt ved å kombinere feltfunksjonene som gjør at en god forståelse av feltfunksjonene er nødvendig. Deretter vil kapitlet ta for seg de overordnede prinsippene for gjennombrytning. De overordnede prinsippene er det som kjennetegner en vellykket gjennombrytning og det krever et samvirke mellom feltfunksjonene for å oppnå prinsippene. Her vil teori om vestlig (NATO) gjennombrytning bli lagt til grunn. Videre vil oppgaven ta for seg teori om russisk gjennombrytning og sammenligne dette med vestlig gjennombrytning. Å identifisere likheter mellom den vestlige- og russiske tilnærmingen til gjennombrytningsoperasjoner gjør at oppgaven kan identifisere taktiske årsaker til at den russiske gjennombrytningen mislyktes, med vestlig teori som grunnlag. Til slutt vil dette kapitlet ta for seg to prinsipper innenfor manøverteori, nemlig overraskelse og tempo. Bakgrunnen for dette er at disse prinsippene ble identifisert som vesentlige faktorer for at Russland mislyktes med gjennombrytningen. Det teoretiske grunnlaget skal bidra med å identifisere de taktiske årsakene til at den russiske gjennombrytningsoperasjonen mislyktes.

4.1 Gjennombrytning

Først og fremst er det nødvendig å vite hva en gjennombrytning er. Følgene delkapittel har til hensikt å forklare det, i tillegg til utfordringene som hører til. Dette vil skape en bredere forståelse for gjennombrytning.

En gjennombrytning er en synkronisert operasjon som gjennomføres ved bruk av taktisk samvirke for å bryte igjennom et hinder (The United States Army, 2022, ss. 6-31). En kombinerende av feltfunksjonene skaper muligheten for å oppnå det taktiske samvirke som en gjennombrytningsoperasjon krever. I den amerikanske «*Field Manual 3-0, Operations* (2022)», skilles «gap crossing» og gjennombrytning som to forskjellige måter å krysse et hinder. Et «gap» defineres som en hindring som kan brolegges. Videre beskriver de at en «gap crossing» er noe som normalt blir gjennomført uten stridskontakt. Det betyr at ifølge «*Field Manual 3-0, Operations* (2022)», er det fiendebildet som skiller en gjennombrytning fra «gap crossing». Det gjør at det er hvor og hvordan fienden står som avgjør om det kan gjennomføres «gap crossing» eller om det er nødvendig med en taktisk samvirkeoperasjon for å kunne bryte igjennom hinderet (The United States Army, 2022, ss. 6-31). Palle Ydstebø påpeker at operasjonen ved Siverskyi Donets skjedde ved frontlinja i krigen (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Dette betyr at en slik operasjon må planlegges og gjennomføres som en gjennombrytning og ikke en «gap crossing».

En forsvarende part mot en gjennombrytningsoperasjon vil søke å oppnå beskyttelse gjennom anti-mobilitetstiltak. Dette kan gjøres ved bruk av naturlige og kunstige hinder. Bruken av hinder for å oppnå beskyttelse skal bli vurdert i planleggingen av en defensiv operasjon. Militære ledere bruker hinder for å skape mer kampkraft. Godt planlagte og plasserte hinder beskytter egne styrker og egen manøver samt former fienden sin manøver mot en ugunstig posisjon. Effekten av dette er at det skapes en posisjonell forskyvning (The United States Army, 2003, s. 1-4; Forsvaret, 2004, s. 28).

God planlegging og plassering av hinder vil også i stor grad forsterke ildstøtten sin effekt. Hinderet vil blant annet skape en sårbarhet hos fienden som ildstøtten kan utnytte (The United States Army, 2003, ss. 1-3). Forsvarende part vil bstryke hindrene og ha forhåndsplanlagte bombekaster- og artillerimål på hinderet og stillingsområdet angripende styrke vil benytte seg av. I en gjennombrytningsoperasjon må dermed angripende styrke være forberedt på at man vil gå på mye tap (Hærens våpenskole, 2010, s. 104). Dette betyr for en forsvarende side at integrering av hinder i operasjonen vil kunne gi en stor effekt. Gjennombrytning er dermed en av de vanskeligste oppgavene for en militær avdeling å gjennomføre og krever et synkronisert samvirkesystem for å lykkes (The United States Army, 2002, ss. 1-1).

4.2 Feltfunksjoner

For å forstå sammenhengen om hvordan feltfunksjoner skal oppnå det samvirket som de overordnede prinsippene for gjennombrytning er avhengig av, er det hensiktsmessig å definere de ulike feltfunksjonene. Hensikten med følgende delkapittel er å skape forståelse for de ulike feltfunksjonene, slik at det dannes et grunnlag for å forstå hvorfor feltfunksjonene er sentrale for å oppnå de overordnede prinsippene i en gjennombrytningsoperasjon.

Taktisk samvirke er: «Sammensetning av flere typer stridsenheter fra en taktisk komponent (høyeste taktiske nivå) for gjennom komplementært samvirke å sikre nødvendig kampkraft til å løse et bestemt oppdrag» (Forsvarets stabsskole, 2019, s. 251). For å genere denne kampkraften er det feltfunksjonene som er landmaktens byggeblokker. Feltfunksjonene som omtales i *Forsvarets doktrine for landoperasjoner* (FDLO) er like som det NATO omtaler som sine «combat functions». Disse er beskyttelse, manøver, ildstøtte, luftvern, etterretning, kommando og logistikk. Gjennom et samvirke av disse funksjonene skapes det synergi (Forsvaret, 2004, s. 55 & 56).

Feltfunksjonen *beskyttelse* sin målsetning er «å øke egen mobilitet, redusere motstanderens mobilitet og vedlikeholde egen stridsevne» (Forsvaret, 2004, s. 60). Dette betyr at beskyttelse ikke skal skape en effekt mot fienden, men heller beskytte andre feltfunksjoner som kan skape en rettet effekt. Beskyttelse skapes innenfor fire områder: mobilitet, antimobilitet, overlevelse og ABC innsats. Overlevelse er alle forhold som gjelder beskyttelse av materiell, våpen og personell. Mobilitet skal kunne skape fremkommelighet for styrken. Det betyr at gjennombrytning er en mobilitetsoppgave på grunn av at det skal fasilitere for en videre manøver. Antimobilitet skal sørge for å redusere mobiliteten til motstanderen. En måte å gjøre dette på er gjennom hinderarbeid, slik at motstanderen må bryte igjennom eller omgå hinderet (Forsvaret, 2004, s. 61).

Feltfunksjonen *manøver* er den fysiske manøvreringen for å oppnå forskyvning eller befinne seg i en posisjon man kan påvirke fienden fra. «Manøver innebærer en balanse mellom hastighet og sikkerhet, bredde og dybde, konsentrasjon og spredning» (Forsvaret, 2004, s. 56). Ved å balansere disse elementene kan man skape en større effekt av egne effektorer og sørge for at motstanderen får en redusert effekt av sine. Til tross for at det er en balanse mellom hastighet og sikkerhet, vil risiko alltid være implisitt i manøver (Forsvaret, 2004, s.

56). I denne feltfunksjonen benyttes normalt tradisjonelle manøverenheter som stridsvogner, stormpanservogner og infanteri.

Ildstøtten sin funksjon kommer til syne ved bruk av dødelig og ikke-dødelig ild. Dødelig ild er det dominerende virkemiddelet for å påvirke en fiende og har en ødeleggende effekt (Forsvaret, 2004, s. 57). Eksempel på bruk av dødelig ild er ved bruk av artilleri. Artilleri vil ha en ekstra stor effekt dersom det er rettet mot infanteri som befinner seg i skogkledd lende, på grunn av fragmenter fra trær (NATO, 2009, ss. 9-2). Den største sårbarheten for artilleriet er derimot kontrabeskytning (U.S. Marine Corps, 1996, ss. 3 - 18). Ikke-dødelig ild er en måte å påvirke motstanderen på uten en ødeleggende effekt. Et eksempel på dette er gjennom elektronisk krigføring (EK). Gjennom elektronisk krigføring kan man påvirke stridsevnen til fienden ved å gjøre det vanskeligere for fienden å operere slik fienden vil (Forsvaret, 2004, s. 58).

Luftvern bidrar til å skape luftherredømme for å fasiliteter for manøvreringen til bakkestyrker. Luftvernet søker å påvirke motstanderen sine luftstyrker som droner og fly (Forsvaret, 2004, s. 62). NATO's doktrine *Allied Land Tactics* forklarer at luftvern må medbringes i manøveren og er særlig kritisk i operasjoner som krysning av elv og gjennombrytning (NATO, 2009, ss. 8 - 10).

«*Etterretning* er evnen til å bidra til en bedre situasjonsforståelse og dermed skape solid beslutningsgrunnlag for avgjørelser» (Forsvaret, 2004, s. 59). Et kjennetegn på god etterretning er at det sier noe om fiendens fremdriftsplan, antatte målsetninger, mulige handlemåter eller kapasiteter. Etterretning skapes gjennom å innhente informasjon, analysere informasjonen og deretter sammensette det i en logisk sammenheng som reflekterer rundt motstanderen og situasjonen. Etterretning kan også skapes underveis i operasjonen som vil gi et bedre beslutningsgrunnlag og bidra til å skape tempo (Forsvaret, 2004, s. 59). Etterretning har en sentral funksjon i gjennombrytningsoperasjoner siden det også er et overordnet prinsipp for gjennombrytning. Dette vil bli nøye gjennomgått i kapittel «4.3 Overordnede prinsipper for gjennombrytning».

Kommando er organisering, planlegging og ledelse av operasjonen. Dette betyr at det er i feltfunksjonen kommando taktisk beslutninger blir tatt og hvordan man skal sammensette feltfunksjoner for å oppnå kampkraft. Kommando styres av en sjef som har en stab rundt

seg. Staben skal bidra med å støtte og rådføre sjefen, i tillegg til å støtte underordnede sjefer (Forsvaret, 2004, s. 66).

4.3 Overordnede prinsipper for gjennombrytning

Vellykkede gjennombrytningsoperasjoner kjennetegnes ved bruk av de overordnede prinsippene innenfor gjennombrytningsteori. Som nevnt tidligere er et samvirke mellom feltfunksjonene vesentlig for å kunne oppnå de overordnede prinsippene. *Combined-Arms Breaching Operations* (2002) redegjør for fem overordnede prinsipper (Breaching Tenets) som må planlegges med og anvendes når man skal bryte igjennom et hinder. De overordnede prinsippene må ikke forveksles med de grunnleggende prinsippene for gjennombrytning (Breaching Fundamentals) da de grunnleggende prinsippene er et av de overordnede prinsippene. De fem overordnede prinsippene er etterretning, grunnleggende prinsipper for gjennombrytning, organisering, kraftsamling og synkronisering (The United States Army, 2002, ss. 1-4).

Etterretning om hinderet er viktig når en militær avdeling skal gjennomføre en gjennombrytning. Ved å ha etterretning om hinderet reduserer man sannsynligheten for at fienden kan oppnå overraskelse. Etterretningen om hinderet er ikke bare nødvendig for den som er ansvarlig for å bryte igjennom det, men også etterretningsansvarlig i planleggingen. God etterretning om hinderet vil bidra til at etterretningsansvarlig får malt et bilde av hvordan stridsfeltet ser ut. Dette vil bidra til å forstå hva fienden sin intensjon er, sannsynlig handlemåte og kapasiteter. Det etterretningen bør gi svar på er blant annet hva slags type hinder man kan forvente å møte, plasseringen av hinderet, størrelsen og styrken på hinderet og plasseringen av fiendens ildstøtte mot hinderet. Dette vil være med på å forme manøversjefens plan for hvordan hinder skal brytes igjennom og hvilken form for gjennombrytning som skal gjennomføres (The United States Army, 2002, ss. 1-4 - 1-6). Feltfunksjonen etterretning er sentral for å ha etterretning om hinderet.

Selve gjennombrytningen skal gjennomføres etter de grunnleggende prinsippene for gjennombrytning (Hærens våpenskole, 2010, s. 104). Ved å benytte seg av de grunnleggende prinsippene øker sannsynlighet for suksess i operasjonen. De grunnleggende prinsippene er nedholdene ild (suppress), skjerming (obscure), sikring (secure), redusere (reduce) og angripe (assault), også kjent som akronymet «SOSRA». Disse prinsippene vil alltid være relevante i en gjennombrytning, men anvendelsen og prioriteringen av de ulike prinsippene vil kunne variere basert på oppdraget, lende og fiendebildet (The United States Army, 2002,

ss. 1-6). Dette betyr at de grunnleggende prinsippene ligger til grunn for en sannsynlig fremgangsmåte i gjennombrytningen.

- Hensikten med nedholdende ild er å fasilitere for styrken som etablerer gjennomgang i hinderet (redusere) og for styrken som skal manøvrere gjennom hinderet. Den nedholdende ilden skal ødelegge fiendens ildgivningsmuligheter ved bruk av indirekte og/eller direkte ild (The United States Army, 2022, s 1-6; Hærens våpenskole, 2010, s. 104).
- Skjerming er et nødvendig tiltak for å kunne beskytte styrken som etablerer gjennomgang i hinderet og angrepsstyrken. Skjerming søker å oppnå mindre fiendtlig påvirkning gjennom dårlig observasjon og mindre måloppdagelse. Skjerming kan for eksempel oppnås ved bruk av en BK-skur med røyk, eller som i tilfelle ved Siverskyi Donets der Russland setter fyr på skogen rundt hinderet (The United States Army, 2002, ss. 1-6).
- Sikringen skal eliminere eller sterkt redusere fiendtlig påvirkning når hinderet skal reduseres. Når det har blitt etablert en gjennomgang i hinderet skal enheten som sikrer engasjere fiendtlig dekningsstyrke og i noen tilfeller manøvrere frem for å ta lende (Hærens våpenskole, 2010, s. 194). Denne oppgaven kan løses for eksempel ved bruk av manøverenheter som stormpanservogn.
- Hensikten med å redusere hinderet er å lage en gjennomgang slik at angrepsstyrken kan passere. Dette er en oppgave som kan løses på flere ulike måter basert på hva hinderet består av. Eksempler på dette er rydding av minefelt eller å brolegge en elv. Denne oppgaven faller ofte på ingeniørressursene i operasjonen. Nedholdene ild og skjerming må være effektiv for at redueringen av hinderet kan gjennomføres på en god måte (The United States Army, 2002, ss. 1-7).
- Etter hinderet er redusert angriper man gjennom hinderet for å fotfeste på andre siden (Hærens våpenskole, 2010, s. 104). For å få dette fotfeste så må fienden som har en innvirkning mot hinderet ødelegges (The United States Army, 2002, ss. 1-7).

Feltfunksjonene manøver, ildstøtte, beskyttelse og kommando er særdeles fremtredenene i de grunnleggende prinsippene. Ildstøtte, ofte med bruk av artilleri, blir brukt for å oppnå nedholdene ild og gjennomføre skjermingstiltak med bruk av røykgranater. Feltfunksjonen manøver blir brukt for å kunne angripe, samtidig som at manøverenheter ofte blir brukt i sikring. Ingeniørressursene som er tilknyttet feltfunksjonen beskyttelse, skal redusere

hinderet. Avslutningsvis er det kommando som skal synkronisere angrepet og sørge for at de grunnleggende prinsippene blir gjennomført på hensiktsmessig måte i tid og rom.

Det tredje overordnede prinsippet er hvordan manøveren skal organiseres i en gjennombrytning. I denne organisering skapes det et utgangspunkt for å kunne oppnå de grunnleggende prinsippene. Manøveren organiseres i tre styrker: dekningsstyrke, gjennombrytningstyrke og angrepsstyrke (The United States Army, 2002, ss. 1-7).

- Dekningsstyrken har hovedansvaret for nedholdene ild og skjermingen i gjennombrytningen. Ildstøtten er organisert i dekningsstyrken i gjennombrytningen og har hovedansvaret for nedholdene ild. Denne nedholdene ilden skal ødelegge fiendtlige våpen som kan ha effekt på gjennombrytningstyrken (The United States Army, 2002, ss. 1-8 - 1-10).
- Gjennombrytningstyrken har ansvaret for å sikre og redusere hinderet. I tillegg til dette vil gjennombrytningstyrken støtte med nedholdene ild og skjerming. I denne styrken befinner ingeniørene seg (The United States Army, 2002, ss. 1-8 - 1-10).
- Angrepsstyrken sitt hovedansvar er å naturligvis angripe. I tillegg til dette kan de bli brukt til å støtte dekningsstyrken med nedholdene ild når hinderet reduseres, dersom nødvendig. Som nevnt tidligere er dette en operasjon der man må være forberedt på å gå på tap, så angrepsstyrken bør angripe med minimum et 3:1 forhold mot motstanderen (The United States Army, 2002, ss. 1-8 - 1-10).

I denne organisering er tydelig hvor de ulike feltfunksjonene er sentrale. I dekningsstøtten er det naturligvis ildstøtte som er sentralt. I gjennombrytningstyrken benyttes beskyttelse for å redusere hinderet, samt manøverenheter til sikring. I angrepsstyrken er det manøver som hovedsakelig er sentralt siden det er hensiktsmessig å angripe med manøverenheter. En av oppgavene innenfor feltfunksjonen kommando er organisering, som dermed gjør kommando sentralt for å kunne organisere manøveren i de tre nevnte styrkene.

Det overordnede prinsippet, kraftsamling er et velkjent prinsipp i manøverteori. I *Maneuver warfare handbook* (1985) beskriver Lind at kraftsamling, i hans bok kalt «schwerpunkt», er ett av tre filter som burde anvendes i manøverkrigføring. Kraftsamling er en konsentrasjon av styrken mot et område. Kraftsamlingen bør anvendes mot svakheten i fiendens forsvar, det Lind kaller for et «gap» (Lind, 1985, ss. 13, 17-18). Denne beskrivelsen av hvordan man skal kraftsamle er direkte overførbart til kraftsamling i en gjennombrytningsoperasjon. Gjennombrytningstyrken skal redusere hinderet et sted som fienden står svakt, altså stedet hvor fienden er minst effektiv med ilden sin. Klarer man ikke å lokalisere en svakhet i

fienden sitt forsvar, må dekningsstyrken binde majoriteten av fienden og isolere et mindre område hvor gjennombrytningsstyrken kan redusere hinderet, og angrepsstyrken kan angripe (The United States Army, 2002, ss. 1-11).

Det siste overordnede prinsippet, synkronisering er viktig for at dekningstyrken, gjennombrytningsstyrken og angrepsstyrken ikke opererer selvstendig, men som en samlet enhet. Hvis gjennombrytningen ikke er synkron, og for eksempel reduisering av hinderet skjer før det er nedholdene ild og skjerming, vil hele operasjon kulminere raskt. For å kunne oppnå synkronisering er det viktig å detaljert planlegge fra slutttilstanden til startfasen, altså bakover i tid. Dette er for å sørge for at planen for gjennombrytingen av hinderet støtter den videre operasjonen mot målet. Videre må det være tydelige oppgaver til underenheter slik at alle vet sin rolle i operasjonen og tempo opprettholdes. Ledelselementene må grupperes slik at de har god situasjonsforståelse og forutsetninger for å ta gode beslutninger, som hvor det burde kraftsamles. Til slutt bør det gjennomføres trening på oppdrag og det burde settes av tid til planlegging for ledere på lavere nivå (The United States Army, 2002, ss. 1-13 - 1-17). Som nevnt tidligere er gjennombrytning en svært krevende operasjon, som gjør at trening på slike operasjoner ikke bare burde innebære mekanisk drill.

Å innrette øvelsene i fredstid slik at de omfatter en del friksjon som kan bidra til å trene opp offiserenes vurderingsevne, sunne fornuft, og besluttosomhet, har langt større verdi enn det de uerfarne tror. Det er enormt viktig at ingen soldat, uansett gradsnivå, må vente til han kommer i krig før han blir utsatt for de sidene ved aktiv tjeneste som vil forbløffe og forvirre ham første gang han bli konfrontert med dem (Clausewitz, 2020, s. 130).

Å kunne synkronisere styrken er en viktig ledelsesoppgave, som dermed gjør det sentralt at feltfunksjonen kommando anvendes på en god måte.

4.4 Sammenligning av russisk og vestlig tilnærming til gjennombrytningsoperasjoner

I boken «*The Russian Way of War: Force structure, Tactics, and Modernization of the Russian Ground Forces* (2016) beskriver Dr. Lester W. Grau og Charles K. Bartles det russiske taktiske systemet for gjennombrytningsoperasjoner. Delkapittelet har til hensikt å ta for seg russisk og utførelse og former for gjennombrytningsoperasjoner og sammenligne det med vestlig tilnærming til gjennombrytning.

Russisk tilnærming til gjennombrytning vektlegger kombineringen av elektronisk krigføring, skjermende tiltak, artilleri, luft- og missilangrep. Dette gjøres mens den angripende landstyrken er under oppmarsj og kan enda ikke påvirke den forberedte fienden

(Grau & Bartles, 2016, s. 46). Her ser man kombinasjonen av feltfunksjonene beskyttelse, ildstøtte, luftvern og implisitt også etterretning, for å fasilitere for egen manøver. Denne kombinerte tilnærmingen kan sees som god bruk av feltfunksjonene som landmakten anvender for å generere kampkraft (Forsvaret, 2004, s. 55). Russland sin brigade er styrkeorganisert slik at de har gode muligheter for å anvende og oppnå et godt samvirke mellom feltfunksjonene, som dermed skaper et godt utgangspunkt for å utføre gjennombrytningsoperasjoner (Grau & Bartles, 2016, s. 303)

I likhet med hvordan NATO benytter kraftsamling som et overordnet prinsipp, baserer operasjonsdesignet til Russland seg på å hurtig bryte igjennom et mindre område av fiendens forsvarslinje. Dette gjøres for å utvide fiendens «gap», mens bakre enheter fortsetter videre fram gjennom gjennombrytningen. Effekten som ønskes er å penetrere frontlinjen for å bekjempe fiendens bakre reserver (Grau & Bartles, 2016, s. 46). Ved å utnytte fiendens «gap» kan man trekke parallell til feltfunksjonen manøver. En hurtig og konsentrert gjennombrytning legger til rette for at man kan oppnå spredning blant egne styrker, som er noe feltfunksjonen manøver vektlegger som viktig (Forsvaret, 2004, s. 56).

I den russiske tilnærmingen til gjennombrytningsoperasjoner så vektlegges det tiltak for å kunne villedde fienden. Å villedde fienden skaper et utgangspunkt for å oppnå overraskelse. Russisk gjennombrytningen vektlegger å benytte seg av flere krysningspunkt samtidig. Videre vektlegges det bruk av maskerende tiltak som røyk (Grau, 2019, s. 28-29). Dette er en likhet med hvordan den vestlige tilnærmingen har skjerming som et grunnleggende prinsipp for gjennombrytning. Dette danner et utgangspunkt for å kunne lykkes innenfor feltfunksjonen beskyttelse og nærmere bestemt området overlevelse. De maskerende tiltakene Russland gjennomfører skjer også med bruk av ikke-dødelig ild. Elektronisk krigføring er tydelig beskrevet av Grau som et fokusområde for russisk gjennombrytning (Grau, 2019, s. 28-29).

Et fellestrekk mellom NATO sin doktrine, *Allied Land Tactics ATP-3.2.1* (2009) og «*The Russian Way of War* (2019)» er de spesifikke formene for gjennombrytning. De to formene for gjennombrytning som begge dokumentene tar for seg er hurtig og planlagt gjennombrytning (NATO, 2009, s. 8-41; Grau & Bartles, 2016, s. 312-313).

For å opprettholde tempo i et angrep foretrekker Russland å gjennomføre en hurtig gjennombrytning (Grau & Bartles, 2016, s. 313). Her brukes hurtig gjennombrytning til å fasilitere for manøveren sin helhet, ved å ta gunstig lende eller påvirke fienden uventet. Dette

ligner FDLO sin beskrivelse av balanse i feltfunksjonen manøver: «hastighet og sikkerhet, bredde og dybde, konsentrasjon og spredning» (Forsvaret, 2004, s. 56).

Ved en hurtig gjennombrytning vil de fremre styrkene i kombinasjon med luftstøtte angripe under forflytning og sikre motsatt side av krysningpunktet. Den fremste bataljonen vil gjennomføre dette ved hjelp av vadbare kjøretøy og kjøretøysmonterte snorkler. Resterende av bataljonen føres over med en hurtig lagt bro eller ferge, mens de første enhetene som har krysset sikrer (Grau, 2019, s. 28-29). Forskjellen på hvordan *Allied Land Tactics ATP-3.2.1* og *The Russian Way of War* beskriver hurtig gjennombrytning er at russerne har et større fokus på bruk av luftstøtte. Her er det nødvendig med feltfunksjonen luftvern, fordi det krever luftherredømme. For øvrig er dette formen for gjennombrytning som begge ønsker å benytte seg av slik at fienden ikke rekker å etablere et forsvar med stor effekt mot hinderet (NATO, 2019, s. 8-41).

Planlagt gjennombrytning gjennomføres dersom det ikke er mulig å gjennomføre en hurtig gjennombrytning med ressursene som er tilgjengelig, eller hvis en hurtig gjennombrytning allerede er prøvd og har feilet. Når fiendens forsvarsverk av en elv er godt forberedt krever det en langt større innsats fra en angripende styrke og det blir dermed nødvendig å planlegge oversettingen (NATO, 2009, s. 8-41; Grau & Bartles, 2016, s. 312-313). Russisk doktrine anser planlagte gjennombrytninger over elver som det mest komplekse et hærsystem kan gjennomføre som en del av en offensiv (Grau, 2019, s. 28).

Den planlagte gjennombrytningen søker å kraftsamle, som fører til at krysningpunktet legges en plass der forsvarer til fienden er svakere enn normalt. Videre ser oppdraget som gjennomføres veldig likt ut som i en hurtig gjennombrytning der de prinsipielle forskjellene ligger i antall ressurser som benyttes og nivået av synkronisering for å utnytte ressursene best. I planlagt gjennombrytning er derimot beskyttelse og ildstøtte, i form av luftvern og kontrabeskytning ekstra kritisk (Grau & Bartles, 2016, s. 313; Grau, 2019, s. 28-30). Måten Grau beskriver hvordan Russland gjennomfører en planlagt gjennombrytning er tilsvarende som den vestlige tilnærming (The United States Army, 2022, s. 1-11). Grau har derimot laget en oversikt over hvordan russerne gjennomfører en planlagt gjennombrytningsoperasjon over en elv.

Stegene i en planlagt gjennombrytning over en elv, vil basert på russisk doktrine, se slik ut:

1. Ødelegge den forsvarende fienden som står i umiddelbar tilknytning til ønsket krysningpunkt. Alle tilgjengelige faktorer som er hensiktsmessig nyttes, men det legges ekstra vekt på bruken av ildstøtten fra krumbane og luftstøtte.
2. Fremføring av manøver- og ingeniørstyrker til elven for deretter å sikre krysningpunktet med manøverstyrkene.
3. Krysse elven med hovedstyrken og engasjere fienden på motsatt side.
4. Dersom kamphandlinger skjer såpass nærme at de kan påvirke elvekryssingen direkte bør artilleriild og luftstøtte benyttes slik at du kan bryte gjennom fronten og angripe dypet og flankene til fienden (Grau, 2019, s. 28-30).

Til sammenligning bærer disse fire stegene åpenbare likheter til det overordnede gjennombrytningsprinsippet SOSRA. Det første steget i den russiske doktrinen ønsker å ødelegge fienden som står i tilknytning til gjennombrytningspunktet. Denne målsettingen oppnås ved bruk av både krum- og flatbane. Dette er den eksakt samme målsettingen som nedholdende-ild fasen i SOSRA (The United States Army, 2002, ss. 1-6). Videre ser vi at de fire stegene ikke nevner skjermende tiltak, men dersom man går tilbake til *The Russian Way of War*, ser man at skjermende tiltak blir sterkt vektlagt i gjennombrytningsoperasjoner (Grau & Bartles, 2016, s. 46). Etterfulgt av skjerming kommer det tydelig frem at begge fremgangsmåtene ønsker å sikre krysningpunktet. Forskjellen kan dog sees i at SOSRA har et eget steg som innebærer å redusere hinderet. I det andre russiske steget så er reduisering av hinderet ved bruk av ingeniørstyrker integrert i fremføringen og sikringen. Det tredje og fjerde steget i den russiske fremgangsmåten er angrepet. Dette er igjen særs likt som i SOSRA, der forskjellen ligger i presiseringen av mengden bruk av artilleri- og luftressurser.

For å kunne gjennomføre både SOSRA og de fire stegene Grau beskriver, benytter både NATO og Russland seg av det overordnede prinsippet, organisering av manøveren. Både NATO og Russland bruker prinsippene om deknings-, gjennombrytnings- og angrepsstyrke i en gjennombrytningsoperasjon (Grau, 2019, s. 29).

Til tross for at gjennomføringen av en gjennombrytningsoperasjon er meget lik i både den vestlige og russiske tilnærmingen er det noen forskjeller. Forskjellene stammer ikke fra at noen benytter taktisk samvirke og noen ikke, men heller at begge gjennomfører taktisk samvirke fra sitt eget perspektiv (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Den primære grunnen til dette er fellesfaktoren elven utgjør, og forskjellene kommer av ulike typer oversettingsmaterieell og ressurstilgjengelighet. Videre har kapittelet identifisert at Russland vektlegger i større grad bruk av luftstyrker og ildstøtte.

Når det kommer til likheter, er det meste likt i den russiske og vestlig tilnærmingen til gjennombrytningsoperasjoner. For det første er ordlyden til både hurtig og planlagt gjennombrytning nesten helt lik i Russland og NATO sine doktriner for gjennombrytning. For det andre benytter også Russland feltfunksjonene for å gjennomføre en gjennombrytning (Grau, 2019, s. 28-31). For det tredje søker russerne også å oppnå de overordnede prinsippene for gjennombrytning. I tillegg til dette påpeker Ydstebø at russerne har en velfungerende doktrine for gjennombrytning og de har historisk vært gode på slike operasjoner (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Dette skal i utgangspunktet skape gode forutsetninger for å kunne utføre gjennombrytningsoperasjoner, som over Siverskyi Donets.

Likhetene som delkapittelet har identifisert skaper et grunnlag for å kunne identifisere årsaker til hvorfor gjennombrytningsoperasjonen mislyktes, basert på vestlig teori siden det samsvarer i meget stor grad med den russiske tilnærmingen.

4.5 Manøverteori

Som tidligere nevnt generer landmakten kampkraft med bruk av feltfunksjoner som byggeklosser. *FDLO* (2004) forklarer hvordan kampkraften som feltfunksjonene generer, burde anvendes. Måten dette gjøres på er gjennom «prinsipper for anvendelse av landmakt». Et av disse prinsippene er tempo (Forsvaret, 2004, s. 47&53). Sverre Diesen beskriver prinsippet overraskelse som et taktisk prinsipp som har universell gyldighet, og noe som en troppefører alltid burde prøve å oppnå gjennom planlegging og gjennomføring av operasjoner (Diesen, 1994, s. 72). Prinsippene tempo og overraskelse viste seg å være sentrale i gjennombrytningen over Siverskyi Donets.

4.5.1 Overraskelse

Ifølge den amerikanske militærteoretikeren Christopher Bassford er Clausewitz sine ideer en understrøm gjennom alt av moderne militær tenkning (Bassford, 1994, s. 5). Clausewitz belyser viktigheten av overraskelse i «*Om Krigen*»: «Evnen til overraskelse ligger mer eller mindre til grunn for alle operasjoner, foruten den er det vanskelig å forestille seg at man skulle kunne oppnå overlegenhet i det avgjørende punkt» (Clausewitz, 2020, s. 253). Å oppnå overraskelse vil kunne skape motløshet og forvirring hos fienden (Clausewitz, 2020, s. 253). For å kunne oppnå overraskelse må angrepet komme på et uventet sted, til uventet tid eller på en uventet måte, som resulterer i at forsvarerens opprinnelige planer må

endres eller tilpasses (Diesen, 1994, s. 60). Overraskelsen som blir brukt i angrepsteori har også sin plass i gjennombrytningsteori. «If obstacles cannot be bypassed, it may be useful to overcome them in places where it is not expected by the enemy. Combined with deception measures, it may thus be possible to surprise the enemy and to avoid losses» (NATO, 2009, ss. 8 - 42). Dette kan man blant annet oppnå i hurtig gjennombrytning ved å komme på en uventet tid, eller gjennom planlagt gjennombrytning ved hjelp av en nøye planlegging og rekognosering som kan gjøre at en angriper på en uventet måte eller et uventet sted (NATO, 2009, s. 8 – 41; Diesen, 1994, s. 60). Dette viser at med de to formene for gjennombrytning, som er felles for den vestlige og russiske tilnærmingen, kan man oppnå overraskende effekt dersom brukt riktig.

Overraskelse kan derimot være et vanskelig prinsipp å oppnå. For det første kan det i noen tilfeller bli motvirket av enkelhet. Militære operasjoner er i utgangspunktet komplekse og dersom man prøver å motvirke kompleksiteten med enkelhet, kan det redusere muligheten for å oppnå overraskelse (Forsvaret, 2004, s. 48). For det andre må man gjennomføre en operasjon på en måte, et tidspunkt eller et sted fienden ikke forventer. Grunnen til at de ikke forventer det kan være at denne handlemåten har blitt avskrevet av motstanderen på grunn av risikoen eller vanskeligheten tilknyttet handlemåten. Denne risikoen eller vanskeligheten er dermed noe man må overvinne for å kunne overraske fienden (Diesen, 1994, s. 72). For det tredje skriver Clausewitz: «krigføringens defensive form i seg selv er sterkere enn den offensive formen» (Clausewitz, 2020, s. 513). I tillegg til dette har styrken som gjennomfører en defensiv operasjon ofte fordel av «hjemmebane». Dette bidrar til at de kjenner bedre til geografien og hvordan man skal utnytte det gitte terrenget (Bollmann, 2021). Dette kan bidra til at det er vanskelig for en angripende styrke å oppnå overraskelse ved å angripe på en uventet måte eller et uventet sted.

4.5.2 Tempo

Tempo er sterkt tilknyttet overraskelse. Diesen mener at det er mulighet for å opprettholde overraskelsen man har tilegnet seg, gjennom å følge opp et uventet angrep med et nytt uventet angrep. Dette kalles for å opprettholde høyt tempo (Diesen, 1994, s. 59 & 60). For å vinne et slag mente John Boyd at man må operere med et raskere tempo enn motstanderen eller komme på innsiden av fiendens beslutningssyklus, altså «OODA-loopen». Beslutningssyklusen består av å observere (observe), orientere (orient), beslutte (decide) og utføre beslutningen (act). Ved å gjennomføre denne beslutningssyklusen raskere enn

motstanderen oppnå et høyt beslutningstempo. Ved å komme på innsiden av motstanderen sin beslutningssyklus kan man gjøre motstanderen sine handlinger irrelevante. Dette gjør at man kan opptre mer uforutsigbart og dermed skape forvirring og kaos hos motstanderen (Boyd, 1976, s. 5 & 7; Forsvaret, 2004, s. 53). I gjennombrytnings-sammenheng er tempo viktig, som bidrar til at hurtig gjennombrytning er å foretrekke i de situasjoner det er mulig. Når man oppdager et hinder burde hurtig gjennombrytning alltid være målsetningen slik at fienden ikke får reagert på det som skjer (NATO, 2009, ss. 8 - 41). Dette gjelder spesielt hvis hinderet er enn elv på grunn av hvor risikabelt det er. Desto lengre tid som blir brukt i beslutningssyklusen, desto lengre tid får fienden til å styrke forsvaret av hinderet (The United States Army, 2018, ss. 3 - 12).

5 Drøfting

Følgende kapittel tar utgangspunkt i hendelsesforløpet og det teoretiske grunnlaget som har blitt redegjort for. For å drøfte årsakene til hvorfor den russiske gjennombrytningsoperasjonen over Siverskyi Donets mislyktes vil feltfunksjonene bli lagt til grunn. Dette betyr at drøftingen ikke vil utforske *om* anvendelsen og samvirke mellom feltfunksjonene er årsaken til at operasjonen mislyktes, men heller utforske hvorfor operasjonen mislyktes med å *benytte* feltfunksjonene. I lys av dette vil det komme frem hvordan bruken av feltfunksjonene har påvirket mulighetene til å oppnå de overordnede prinsippene for gjennombrytning. Videre vil kapittelet ta for seg overraskelse som et eget delkapittel. Overraskelse var en så stor faktor til hvorfor gjennombrytningsoperasjonen mislyktes, som gjør det hensiktsmessig og heller beskrive hvordan bruken av feltfunksjonene påvirker muligheten til å oppnå overraskelse i denne operasjonen. Avslutningsvis vil kapittelet ta for seg faktorene lende og vær, for å utforske hvordan disse faktorene påvirket bruken og samvirke mellom feltfunksjonene i gjennombrytningsoperasjonen.

5.1 Feltfunksjonene sin rolle i gjennombrytningsoperasjonen

Ved å studere hendelsesforløpet av slaget ved Siverskyi Donets, er det tydelig at bruken og samvirke mellom feltfunksjonene er en fremtredende taktisk årsak for at Russland mislyktes med gjennombrytningsoperasjonen. Delkapittelet vil både ta for seg Russland og Ukraina sin anvendelse av feltfunksjoner, og kontinuerlig gjennom teksten se de opp mot hverandre.

Bakgrunnen er at måten Russland og Ukraina anvender feltfunksjonene påvirker hverandre og må derfor bli sett på i sammenheng. Denne strukturen muliggjør det å sammenligne bruken av feltfunksjoner på russisk og ukrainsk side og hvordan de ulike feltfunksjonene har en påvirkning på hverandre.

Feltfunksjonen *kommando* er svært sentral i en gjennombrytningsoperasjon. Organisering, planlegging og ledelse av operasjonen er nødvendig for å kunne oppnå det overordnede prinsippet synkronisering. ISW peker hovedsakelig på anvendelsen av feltfunksjonen kommando som årsaken til at dette mislykkes, på grunn av taktisk dårlig beslutninger og en fraværende evne til å medbringe erfaringer fra krigen inn i planleggingen av operasjonen (Stepanenko & Kagan, 2022). Kildene fra operasjonen kan gi en indikasjon på mangelfull planlegging da flere viktige prinsipper i gjennombrytning ikke blir inkludert i operasjonen. Som tidligere nevnt må en slik offensiv operasjon som russerne vil gjennomføre her, planlegges og utføres som en gjennombrytning. Basert på beskrivelsen av hendelsesforløpet ligner utførelsen mer på «gap crossing». Å utføre operasjonen som «gap crossing» gjør at Russland ikke får generert den nødvendige kampkraften med bruk av de resterende feltfunksjonene. Når det kommer til hvordan de leder og motiverer styrkene gir fraværet av russiske kilder fra operasjonen lite inngangsverdier til å vurdere dette. Det samme gjelder plasseringen av ledelselementer i striden. Det som derimot er sikkert er at feltfunksjonen kommando er et viktig element for å oppnå synkronisering som Russland ikke lykkes med i særlig grad.

Videre på kommando så lykkes ikke russerne med å opprettholde et raskt tempo i beslutningssyklusen. Gjennombrytningen til Russland bærer preg av et lavt tempo. Russland opptrer ikke uforutsigbart, og det blir tilsynelatende skapt lite kaos og forvirring hos ukrainerne. Det lave operasjonstempoet til russerne starter allerede 6. mai. Russland bruker to dager fra de blir observert på andre siden av elven, til de iverksetter gjennombrytning 8. mai. Med andre ord bruker russerne to dager fra de observerer problemet til de har gjennomført beslutningssyklusen og gjennomfører beslutningen de bestemmer seg for. Dette kan tyde på at russerne ikke gjennomfører beslutningssyklusen raskt nok og dermed ikke oppnår et høyere tempo enn motstanderen eller kommer på innsiden av Ukraina sin beslutningssyklus.

De to dagene Russland bruker på å iverksette beslutningen de har bestemt seg for, gjør at gjennomføringen ikke blir en hurtig gjennombrytning, som er å foretrekke. Valget av å ikke gjennomføre en hurtig gjennombrytning kan ha kostet russerne dyrt. De to dagene som

russerne gir ukrainerne til å forberede et forsvar, bidrar til at Ukraina får rekognosert området, planlagt en handlemåte og planlagt artillerimål i tilknytning elven. Dette ender opp med å være utslagsgivende siden artilleriet gjør stor skade på russiske styrker. Hvis Russland hadde gjennomført en hurtig gjennombrytning, kunne dette bidratt til at Ukraina ikke kunne opprettet et effektivt forsvar med artillerimål og sensorer. Dette kunne skapt forvirring og kaos hos Ukraina når Russland iverksatte gjennombrytningen.

På en annen side kan man se effekten av å ha høyere tempo enn motstanderen ved å fokusere på feltfunksjonen *kommando* hos Ukraina. De ukrainske styrkene lykkes med å komme på innsiden av den russiske beslutningssyklusen. Det bidrar til at Russland sin handling, altså gjennombrytningen, blir irrelevant. Ukrainerne får to dager til å planlegge et forsvar av hinderet og utnytter tilsynelatende denne tiden bedre enn motstanderen sin. Dette kan tyde på at de opprettholder et høyere operasjonstempo enn russerne. Ukrainerne viser at de klarer å komme på innsiden av russerne sin beslutningssyklus, da russerne prøver å utøve en ny beslutning etter det første broleggingsforsøket. Bombingen av de russiske styrkene på det andre broleggingsforsøket viser at Ukraina sin beslutningssyklus går raskere enn Russland sin som resulterer i at Russland sin handling igjen blir irrelevant. Til tross for at det ikke er noen russiske kilder fra operasjonen, er det nærliggende å tro at russerne involvert i operasjonen opplevde kaos og forvirring, som følge av at Ukraina hadde et høyere tempo enn dem gjennom striden.

I tillegg til et høyere operasjonstempo enn russerne, lykkes Ukraina på flere måter innenfor feltfunksjonen kommando. Flere av årsakene til at Ukraina lykkes med sin forsvarsoperasjon kan spores tilbake til taktiske beslutninger. Som oppgaven videre vil vise, klarer Ukraina å generere betydelig kampkraft ved å kombinere feltfunksjoner på en hensiktsmessig og effektiv måte. Det er et resultat av god planlegging og ledelse. Dette medfører at Ukraina klarer å nekte Russland tilgang til lende på sørsiden av elven med sitt områdeforsvar.

Imidlertid er det ikke bare Ukraina sin utøvelse av feltfunksjonene som gjør at Russland blir nektet tilgang til området sør for elven. Som nevnt, er det også russerne sine utøvelse av feltfunksjonene og taktiske valg. En av de taktiske beslutningene som Russland ikke lykkes med påvirker feltfunksjonen *manøver*. Som nevnt har Russland liten spredning i manøveren sin. Denne ubalansen mellom konsentrasjon og spredning skaper et stort problem for Russland i operasjonen. En slik konsentrasjon i den russiske manøveren sørger for at Ukraina

får en økt effekt med sin ild. For det første blir det vanskeligere for Russland å skjule seg ved å ikke ha spredning i manøveren. Ukraina har blant annet droner i området som lettere kan observere den russiske styrken siden den er tett samlet. I et operasjonsområde som er preget av tett skog og tåke kunne det vært gode muligheter til å oppnå skjul hvis Russland hadde benyttet seg av større spredning. For det andre gjør den tette samlingen av russiske styrker at Ukraina får en økt effekt med sine artillerigranater og luftstyrker på grunn av at det er lettere å treffe russiske mål og det gjøres større skade per granat og bombe. Konsekvensen av dette er flere stridsvogner som ender opp som vrak og blir stående inntil hverandre. Dette er en av hovedårsakene til at Russland går på store tap i gjennombrytningsoperasjonen (Stepanenko & Kagan, 2022).

Videre skyldes ikke de store tapene til Russland kun manøveren, men det er også en konsekvens av å ikke ha effektivt *luftvern*. Ved å studere bildene av Siverskyi Donets er det vanskelig å tyde om Russland har medbragt luftvern. Basert på Russland sitt ønske om luftherredømme i gjennombrytningsoperasjoner og hvordan de er organisert, er det derimot rimelig å anta at luftvern var medbragt i denne operasjonen. Til tross for dette lider de store tap i det andre broleggingsforsøket fordi de ukrainske luftstyrkene bomber dem. I tillegg til dette opererer ukrainske droner i området og blir tilsynelatende lite påvirket. Dette argumenterer for at Russland påtar seg store tap i operasjonen på grunn av at luftvernet ikke er effektivt.

På en annen side kan de store tapene til Russland også forklares med å rette søkelys på hvordan Ukraina anvender sin *ildstøtte*. De store tapene Russland påtar seg, kommer blant annet av dødelig ild fra ukrainsk artilleri. Det er flere mulige faktorer som bidrar til at det Ukrainske artilleriet har stor effekt. For det første indikerer bildene fra operasjonen og beskrivelsen til Максим at det har blitt brukt store mengder ammunisjon. For det andre kan det tyde på at artillerivognene til Ukraina utnytter skjul. Som kjent, er kontrabeskytning den største faren for artillerivogner, og å posisjonere seg i skjul er den viktigste teknikken i forsvar for å unngå dette. Fraværet av russisk kontrabeskytning kan dermed skyldes mangel på observasjon på ukrainsk artilleri på grunn av utnyttelse av skjul i terrenget. For det tredje får Ukraina en ekstra effekt av artilleriet sitt på grunn av Russland har avsatt personell som befinner seg i skogkledd terreng. Disse faktorene sammenlagt kan ha bidratt til at Ukraina påfører store tap og klarer å nekte Russland lende på sørsiden av elven.

I tillegg til de nevnte faktorene for hvordan Ukraina oppnår stor effekt med ildstøtten sin, er Ukraina sin anvendelse av feltfunksjonen *etterretning* med på å bidra til ildstøtten sin effekt. Som hendelsesforløpet beskriver har Ukraina god etterretning, siden de klarer å predikere Russland sin handlemåte og dermed påføre de store tap. En årsak til at Ukraina tilegner seg denne gode etterretningen er gjennom innhenting av informasjon gjennom rekognosering. Максим beskriver at Ukraina har informasjon om at Russland samler militære styrker på den andre siden av elven, som er informasjon som kan ha gitt etterretning om fiendens kapasitet. Videre drar Максим ut for å rekognosere elven og området rundt. Informasjon som Максим tilegner seg på rekognoseringen kan ha gitt etterretning om fiendens sannsynlige handlemåte. Etterretningen til Ukraina viste seg å stemme overens med Russland sin handlemåte, og var vesentlig når det gjaldt å ta ut forhåndsplanlagte artillerimål i knytning til elven. Det resulterte i god effekt med artillerimålene. Oppsummert skaper etterretningen til Ukraina et godt grunnlag for valg av egen handlemåte, som viser seg å ha vært en effektiv handlemåte for å forsvare seg mot Russland sin gjennombrytning.

I den forbindelse er det interessant å sammenligne etterretningen til Ukraina og den sin effekt med hva slags effekt Russland får med sin *etterretning*. Det overordnede prinsippet for gjennombrytning, etterretning, beskriver hva slags informasjon som bør ligge til grunn for å bryte igjennom et hinder. Noe av det russisk etterretningen bør gi svar på før denne gjennombrytingsoperasjonen, er i dette tilfelle åpenbart. Hva slags type hinder, plassering av hinder og størrelsen på hinderet er viktige informasjonsbehov som i dette tilfellet sannsynligvis har kommet frem i en lendeanalyse i planleggingen, siden elven er såpass markant. Etterretning som derimot er mindre åpenbart, men nødvendig, er plasseringen av Ukraina sin ildstøtte mot hinderet. Dette skal være med på å forme russerne sin plan og da hvilken form for gjennombrytning som skal bli brukt. Med tanke på at Russland tilsynelatende gjør lite for å bekjempe motstanderen sin ildstøtte, fraværende kontrabeskyting mot artilleriet og at operasjonen ligner mer på «gap crossing», er det nærliggende å tro at etterretningen om hvor Ukrainas sin ildstøtte er gruppert, er svak eller fraværende. Videre vil ikke etterretning bare bidra til å velge hvilken form for gjennombrytning som er mest hensiktsmessig, men også hvor gjennombrytningens punkt burde være. Tatt i betraktning at Максим forklarer at Russland prøvde å brolegge nøyaktig det området han hadde sett for seg, lykkes ikke russerne i å identifisere et «gap» som de kan kraftsamle mot.

Fraværet av russisk etterretning mot fiendtlige ildstillinger kan dog skyldes Ukraina sin feltfunksjon *manøver*. I denne operasjonen er det ikke rapportert om at Ukraina benytter seg av tradisjonelle manøverenheter. Da Russland rekognoserte elven uten å observere manøverenheter i tilknytning til elven kan dette ha bidratt til å skape et feilaktig fiendebilde for russerne. Hvis Russland har fått et feil fiendebilde kan dette ha vært med på å forårsake at Russland sendte ingeniørene sine først inn i operasjonsområdet. Dette betyr at de ikke oppnår synkronisering i gjennombrytningen. Konsekvensen av dette er at Russland iverksetter det grunnleggende prinsippet for gjennombrytning, redusering av hinderet, før de har iverksatt andre grunnleggende prinsipper som nedholdene ild, skjerming og sikring.

Videre er feltfunksjonen *manøver* fra ukrainsk side relevant på andre områder, til tross for at de ikke benytter tradisjonelle manøverenheter. Som nevnt tidligere, beskriver *FDLO* (2004) *manøver* som den rent fysiske manøvreringen for å oppnå forskyvning. Da Ukraina ikke benytter seg av manøverenheter, argumenterer dette for at det ikke er feltfunksjonen *manøver* som oppnår en forskyvning. På en annen side er effekten av *manøver* i en antimobilitetsoperasjon å la fienden bevege seg i en ugunstig posisjon ifølge *FM 90-7 Combined Arms Obstacle Integration* (The United States Army, 2003, ss. 1-3). Denne effekten oppnår Ukraina i stor grad da Russland beveger seg mot et stort hinder som Ukraina har gitt seg selv godt utgangspunkt for å forsvare ved bruk av andre feltfunksjoner. Med dette lagt til grunn kan man påstå at Ukraina ikke benytter seg av feltfunksjonen *manøver* i sin tradisjonelle form, men oppnår effekten av *manøver* med en kombinasjon av andre feltfunksjoner.

Til tross for Russland sitt fravær av presis etterretning og Ukraina sin *manøver*, burde Russland hatt bedre effekt med feltfunksjonen *ildstøtte*. Som kapittel «4.4 Sammenligning av russisk og vestlig tilnærming til gjennombrytningsoperasjoner» redegjør for, er *ildstøtte* et viktig element i russiske gjennombrytningsoperasjoner. Med dette i mente er det tydelig at Russland ikke opptrer i henhold til doktrinen sin når det kommer til bruk av *ildstøtte*. Fraværet av massiv artilleriild på synlige og sannsynlig mål på dypet gjør at den russiske gjennombrytningsstyrken blir veldig påvirket i oppdraget sitt. I tillegg til at de ikke planlegger med å forhåndsbekjempe med artilleriild, gjør de lite underveis for å påvirke fiendtlig *ildstøtte*. Til tross for at artilleriet har en svakhet i kontrabeskytning, klarer ikke Russland å utnytte denne svakheten hos Ukraina. Videre får de ikke utnyttet *ildstøtte* til å binde store deler av fienden og isolert et område som de kan kraftsamle mot. Som nevnt tidligere, er dette noe som mangel på etterretning kan skyldes, men Russland klarer heller

ikke utføre en handling for å reagere på dette problemet underveis. Russland får heller ikke påvirket Ukraina med bruk av ikke-dødelig ild. Det er ikke rapportert om noen av tap av EK-vogner fra russiske side, som enten kan skyldes mangel på informasjon om hvilke typer vogner som russerne har tapt eller at elektronisk krigføring ikke har vært et domene i planleggingen til Russland. Uansett, blir ikke de ukrainske dronene påvirket av elektronisk krigføring gjennom operasjonen.

Tradisjonelt sett ville *luftvern* blitt en sentral feltfunksjon for ukrainerne i en slik operasjon på grunn av Russland sitt ønske om luftherredømme. Kildene som omhandler operasjonen, nevner ingen bruk av luftstyrker eller droner fra russisk side i operasjonen. Videre er det heller ingen informasjon om at Ukraina har utelatt luftvern fra operasjonen, eller hatt det tilgjengelig uten å ha hatt et behov for å benytte det. Det gir ingen forutsetninger til å videre vurdere bruken eller effekten av feltfunksjonen luftvern fra ukrainsk side.

Til slutt er det hensiktsmessig å sammenligne effekten Russland og Ukraina får ut av feltfunksjonen *beskyttelse*, siden Russland gjennomfører en operasjon innenfor mobilitet og Ukraina innenfor antimobilitet. For å starte med mobilitet fra russisk side, er det åpenbart at de ikke lykkes med sitt forsøk på *gjennombrytning*. Ydstebø påpeker at de russiske ingeniørene isolert sett jobber bra og etter boka, men det taktiske samvirke i hele operasjonen har sviktet (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Dette er på grunn av at de ikke klarer å sammensette feltfunksjonene, og dermed ikke oppnår effekt innenfor mobilitet. Når det kommer til overlevelse, har det allerede blitt påpekt hvordan konsternasjonen av de russiske styrkene har gått utover beskyttelse av russisk personell, materiell og våpen. Likevel får Russland en viss effekt innenfor overlevelse. Grunnen til dette er at klarer å skjerme noen av styrkene sine. Som Максим beskriver, var det nærmest umulig å se noe, på grunn av Russland sin bruk av røykgranater og at de satt fyr på skogen. Dette gir de en lokal effekt med skjerming. Til tross for dette får de ikke utnyttet disse skjermingstiltakene til å beskytte styrkene i større grad og oppnå overraskelse, som vil bli nøye forklart i kapittel «5.2 Overraskelse sin rolle i gjennombrytningsoperasjonen».

Når det kommer til området antimobilitet innenfor feltfunksjonen *beskyttelse* fra ukrainsk side derimot, oppnådde de en større effekt. Ukraina lykkes med å integrere det naturlige hinderet Siverskyi Donets i operasjonsplanen sin, og ikke minst utnytte det. Det er lett å

argumentere for at dette antimobilitetsforetaket har hatt en enorm effekt, ved å se på resultatet av operasjonen. Videre gjøres det tiltak som bidrar til overlevelse. Som kjent er det nærliggende å tro at de klarer å skjule egne vogner og personell på grunn av fraværet av ild og kontrabeskytning fra russisk side. Dessuten kan fraværet av manøverenheter redusere risikoen i operasjonen. Imidlertid er fraværet av manøverenheter noe som kunne straffet ukrainerne hvis Russland hadde opptrådd annerledes. På en annen side blir det mindre signatur fra ukrainsk side i tilknytning elven, ved å ikke bruke manøverenheter. Mindre signatur vil øke sannsynligheten for å oppnå overraskelse. Effekten av overraskelse vil kunne ramme fienden hardt, som i seg selv bidrar til økt overlevelse siden fienden får en redusert kampkraft å angripe videre med.

5.2 Overraskelse sin rolle i gjennombrytningsoperasjonen

Fraværet av overraskelse er meget sentralt i denne operasjonen og det kommer som en konsekvens av hvordan flere feltfunksjoner blir benyttet og samvirket mellom dem. Dette skyldes både hvordan Russland bruker feltfunksjonene, men også Ukraina. Overraskelse er et prinsipp som alltid burde tilstrebes å oppnå og resultatet av slaget ved Siverskyi Donets eksemplifiserer dette. På bakgrunn av dette er det hensiktsmessig å ta for seg overraskelse som et eget underkapittel for å demonstrere hvordan bruken av feltfunksjonene påvirker muligheten til å oppnå overraskelse, og hvordan mangel på overraskelse påvirker utfallet av operasjonen.

Flere faktorer er med å bidra til at Russland ikke oppnår overraskelse i gjennombrytningen. For det første skal Максим, som hadde ansvar for rekognoseringen på ukrainsk side, gitt presis informasjon om hvor Russland ville brolegge elven. Det viste seg at Russland gjennomførte gjennombrytningen nøyaktig det stedet Максим hadde antatt, som er et tydelig tegn på god etterretning fra ukrainsk side. Dermed klarer Russland ikke å overraske ved å angripe på et uventet sted. For det andre benytter Russland seg ikke av hurtig gjennombrytning siden de bruker to dager på å iverksette gjennombrytningen, og får dermed ikke oppnådd overraskelse ved å angripe på et uventet tidspunkt. Tidsbruken i gjennombrytningsoperasjonen ligner mer på en planlagt gjennombrytning, men Russland klarer ikke å benytte det tidsrommet de har til planlegging på å oppnå overraskelse ved å bryte igjennom på et uventet sted eller bryte igjennom på en uventet måte. Dette viser tydelig at russerne mislykkes med planleggingen, innenfor feltfunksjonen kommando, og at det har gått utover prinsippet overraskelse.

Det finnes dog flere måter å oppnå overraskelse. En måte å gjøre det på er gjennom narreangrep. Ydstebø påpeker at det hadde vært hensiktsmessig å gjennomføre et narreangrep i denne operasjonen. En måte man kan oppnå dette på er gjennom falske overganger. I denne gjennombrytningen brolegger Russland kun det stedet de har tenkt til å bryte igjennom. Ved å gjennomføre et narreangrep der de lager flere falske overganger andre steder enn der de ender opp med å gjennomføre gjennombrytningen, kunne overgangsstedet fått en overraskende effekt på fienden. I motsetning til dette velger russerne å bare brolegge området de skal bryte igjennom, til tross for at deres doktrine vektlegger bruk av flere krysningspunkt. Resultatet av dette gjør at de ikke ender opp med å oppnå overraskelse. Videre benytter russerne seg heller ikke av flere adkomstasker for å prøve å vildele ukrainerne. Til slutt er også bruken av røyk med på å redusere overraskelsesmomentet. Ydstebø påpeker at basert på bildene av operasjonen er det beskjeden bruk av røyk fra Russland sin side, med tanke på hva de har kapasitet til (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Ved å røyklegge et mye større område, eller røyklagt andre mulige krysningssteder, kunne dette bidratt til å skape forvirring og usikkerhet på hvor Russland skulle gjennomføre gjennombrytningen. Istedenfor røyklegger de bare området som de ender opp med å brolegge. Det kan ha ført til at de ukrainske styrkene har fått det bekreftet at Максим hadde riktig antagelse på hvor Russland kom til å angripe.

Som det er har blitt identifisert, lykkes ikke Russland med et uventet angrep i utgangspunktet, men de gjør lite for å kunne oppnå et nytt uventet angrep. Bilder publisert av CNN fra Siverskyi Donets, viser at Russland har gjort et nytt forsøk med en ny bro veldig nærme den foregående. Bildene viser at artilleriet har vært så presist at det har truffet broen direkte. Til tross for dette velger de å forsøke med en ny bro såpass nærme, på et område som Ukraina vet de vil benytte seg av og har bevist at de har presis krumbane-ild mot. Det gjør at den svake taktiske beslutningen, som skjer innenfor Russland sin feltfunksjon kommando, øker effekten til Ukrainas ildstøtte.

På en annen side er det en vanskelig oppgave for Russland å oppnå overraskelse i denne operasjonen, siden Ukraina er forsvarende part og de har fordelen av å kjenne bedre til terrenget i operasjonsområdet. Dette kan være en av grunnen til at Максим «visste» nøyaktig hvor Russland ville gjennomføre gjennombrytningen. I tillegg til dette forklarer Ydstebø at ukrainerne kjenner godt til russisk materiell og hvordan de gjennomfører slike operasjoner (P. Ydstebø, personlig kommunikasjon, 23. februar). Dette gjør at det i utgangspunktet er en vanskelig oppgave for Russland å oppnå overraskelse ved å angripe på et uventet sted og en

på uventet måte, på grunn av kjennskapen ukrainerne har om terrenget, og om russisk materiell og handlemåte.

5.3 Faktorer som påvirker feltfunksjonene i gjennombrytningsoperasjonen

Det finnes flere faktorer som er utslagsgivende for slaget ved Siverskyi Donets. Noen av disse faktorene er terrenget og været. I denne operasjonen påvirker terrenget og været bruken, effekten og samvirke mellom feltfunksjonene. På bakgrunn av dette er det hensiktsmessig å ta for seg terrenget og været for seg selv, for å demonstrere hvordan dette påvirker feltfunksjonene i operasjonen. Det som påvirket feltfunksjonene i denne operasjonen var tett skog, flatt lende og tåke (NATO, 2009, ss. 9-1).

5.3.1 Tett skog

For det første er operasjonsområdet preget av tett skog. Som tidligere nevnt gir dette en mulighet for begge stridene parter til å utnytte dette med tanke på skjul. Dette er noe Russland ikke klarer å utnytte på grunn av konsentrasjonen i manøveren, mens det er nærliggende å tro at Ukraina lykkes med dette siden de ikke opplever noe form for kontrabeskytning. I tillegg har tett skog gitt større effekt til Ukraina sin ildstøtte mot avsittet personell på grunn av fragmenter.

Til tross for at tett skog byr på noen muligheter til å tilegne seg en fordel, byr det også på noen vanskeligheter. Denne tette skogen går også utover observasjon og skuddfelt. For Russland sin del kan den reduserte muligheten for observasjon ha påvirket etterretningen. Den reduserte muligheten for skuddfelt kan derimot ha påvirket ildstøtten. For Ukraina sin del så påvirker ikke tett skog ildstøtten i noe stor grad på grunn av Russland sin manglende evne til å oppnå overraskelse. Ukraina sin ildstøtte har forhåndsplanlagte mål, som følge av god etterretning. Når Russland ikke klarer å oppnå overraskelse får Ukraina benytte seg av de forhåndsplanlagte målene, som gjør at de reduserte mulighetene for observasjon- og skuddfelt ikke påvirker ildstøtten til Ukraina.

Videre påvirker tett skog også fremkommeligheten. Dette påvirker russerne mer enn ukrainerne. Dette er fordi Ukraina ikke benytter seg av manøverenheter, i motsetning til Russland. Den tette skogen gjør at det også er færre adkomstakser som reduserer de russiske mulighetene til å oppnå overraskelse gjennom et narreangrep. Avslutningsvis påvirker tett skog både Russland og Ukraina sin kommunikasjon (NATO, 2009, ss. 9-2). Med tanke på

at synkronisering er et overordnet prinsipp i gjennombrytning, er konsekvensen av reduserte kommunikasjonsmuligheter meget hemmede for Russland sin kommando.

5.3.2 Flatt terreng

Operasjonsområdet i tilknytning Siverskyi Donets er meget flatt. Flatt lende kan by på noen fordeler. En fordel er at det byr på langt observasjons- og skuddfelt. Som tidligere påpekt er dette området tett skogkledd som mitigerer denne fordelene av langt observasjons- og skuddfelt. Det flate lendet byr på en stor utfordring for Russland, siden høydedrag ofte er viktig lende i militære operasjoner. Behovet for høydedrag er ekstra kritisk i denne operasjonen, da det ikke er noe etablert infrastruktur å benytte seg av. Det flate terrenget gjør også at Russland heller ikke får benyttet noen høyder i området til å observere og motarbeide de reduserte forutsetningene for observasjonsfelt i området.

Det flate lendet gir Ukraina noen fordeler i operasjonen. Som forsvarende part har de fordelene av å kunne forberede seg og gjøre stillingsarbeid i området striden skal foregå i. Russland klarte å etablere et høyt beslutningstempo i feltfunksjonen kommando, som ga Ukraina god tid til å utarbeide stillinger og bedre forutsetningene for et sterkt områdeforsvar. Mangel på høydedrag gjør at det er færre naturlige gode ildstillinger. Dette gir en fordel til Ukraina som dermed får tid til å forberede gode ildstillinger i det flate terrenget. Dette resulterer i at Ukraina får større effekt av feltfunksjonen beskyttelse, med tanke på overlevelse, og det skaper bedre forutsetninger for deres ildstøtte.

5.3.3 Tåke

Максим forteller at på grunn av kombinasjonen av røyk og tåke, var det vanskelig å se noe som helst. Tåken forsterker de allerede dårlige observasjonsmulighetene som kommer av tett skog og Russland sine tiltak for skjerming. På en side kan tåke ha påvirket Russland sin etterretning negativt. Grunnen til dette er at det kan ha påvirket rekognoseringen og dermed muligheten for å observere et godt gjennombrytningspunkt. Videre gjør tåken det vanskeligere for russerne å observere fiendtlige ildstillinger, selv når de har manøvrert seg gjennom skogen og kommet frem til elven. På en annen side kan man argumentere for at tåken i utgangspunktet er en større ulempe for ukrainerne. Tåken gjør det enda vanskeligere å detektere en manøver som kommer gjennom tett skog. Dette betyr at det i utgangspunktet kan være en større ulempe for Ukraina at operasjonsområdet er tåkelagt, men Russland klarer

derimot ikke å utnytte denne ulempen på grunn av sin konsentrasjon i manøveren og mangel på overraskelse.

6 Konklusjon

Oppgaven har hatt til hensikt å identifisere lærdommer fra Russland sin gjennombrytningsoperasjon over Siverskyi Donets som er relevante og anvendbare i fremtidige høyintensitetskonflikter. Dette er gjort ved å besvare problemstillingen: «*Hva er de taktiske årsakene til at den russiske gjennombrytningsoperasjonen over elven Siverskyi Donets i mai-måned 2022 mislyktes?*». Basert på drøftingen i kombinasjon med teorigrunnet kan vi konkludere med at bruken og samvirke mellom feltfunksjonene er taktiske årsaker til at gjennombrytningsoperasjonen mislyktes. Dette kommer tydelig frem ved å se hvor stor effekt Ukraina oppnår med en god bruk og godt samvirke av feltfunksjonene, i motsetning til Russland.

Russland klarer ikke å utnytte terrenget og tåken til å skjule sin manøver på grunn av mangel på spredning. Dette i kombinasjon med at luftvernet og ildstøtten deres ikke er effektiv, resulterer i at Russland tar store tap i operasjonen. Videre resulterer Russland sin bruk og samvirke mellom feltfunksjonene i at de ikke oppnår overraskelse. Utfallet av slaget ved Siverskyi Donets understreker viktigheten av å oppnå overraskelse i angrepsoperasjoner og fremstiller konsekvensen av fraværende overraskelse. Dette fører til at gjennombrytningen ikke fasiliterer for mobilitet i operasjonen. Tatt i betraktning at Russland har et godt planverk for bruken av feltfunksjonene i gjennombrytningsoperasjoner, er det de taktiske evnene til å bruke feltfunksjonene hensiktsmessig som er grunnen til at de mislykkes.

Effekten av god anvendelse og samvirke mellom feltfunksjoner kommer tydelig frem ved å sette søkelyset på Ukraina. I motsetning til Russland klarer Ukraina å mitigere den negative effekten som faktorene terrenget og været har på feltfunksjonene, men heller bruke disse faktorene til sin fordel. Bruken av ukrainsk ildstøtte eksemplifiserer dette siden det blir en stor taps-påfører i operasjonen. Når det kommer til samvirke mellom feltfunksjonene, er det særlig fremtredende hvordan kombinasjonen mellom feltfunksjonene skaper tempo i operasjonen. At Ukraina har et høyere tempo i operasjonen enn Russland gjør at de kommer på innsiden av russerne sin beslutningssyklus som fører til at handlingene deres blir irrelevante. Dette fører til at Ukraina lykkes med å oppnå antimobilitet i operasjonen, i tillegg til å påføre russerne betydelige tap.

Lærdommene som kan trekkes fra bruk og samvirke mellom feltfunksjoner må dog ses i lys av at andre faktorer påvirker også utfallet av trefninger. Dette er også gjeldene i slaget ved Siverskyi Donets. Viljen er en viktig faktor i krigen og vil dermed ha en påvirkningskraft på utfallet av en trefning. Når det gjelder evnen er det vesentlig å ha våpen og materiell av god kvalitet. Likevel er det taktiske egenskaper som ligger til grunn for å kunne utnytte effekten av våpnene og materiellet som er tilgjengelig, som gjør at de taktiske egenskapene er en viktig del av evnen.

Med dette tatt i betraktning er konklusjonen om at bruken og samvirke mellom feltfunksjonene var taktiske årsaker til at Russland mislyktes med sin gjennombrytning over Siverskyi Donets, anvendbare for andre gjennombrytnings- og militæroperasjoner i høyintensitetskonflikter. Det gjør det relevant for militære ledere på alle nivåer og ha et forhold til dette dersom de er involvert i en slik operasjon i en høyintensitetskonflikt. Dersom man skal planlegge og gjennomføre en kritisk operasjon, som en gjennombrytning, bør god bruk og et godt samvirke mellom feltfunksjonene være lagt til grunn.

Videre forskning burde se på hva slags rolle de ulike våpensystemene og materiellet som ble benyttet i operasjonen hadde for utfallet av den russiske gjennombrytningen over Siverskyi Donets. En undersøkelse av dette vil male et større bilde av evnen til Russland og Ukraina. Det kan skape et utgangspunkt for å debattere hvor utslagsgivende evnen er i forhold til viljen i denne operasjonen, siden den ukrainske og russiske kamp- og forsvarsviljen er tema som ofte blir debattert, eksempelvis i «*Ukrainakrigen er en kamp om viljer*» (Elden, 2022).

7 Bibliografi

- Bassford, C. (1994). *Clausewitz in English: The Reception of Clausewitz in Britain and America, 1815–1945*. Oxford University Press.
- Bollmann, A.-M. (2021, 21. mars). *Hvordan vinner man en krig?* Stratagem.
<https://www.stratagem.no/hvordan-vinner-man-en-krig/>
- Boyd, J. (1976). *Patterns of Conflict*.
- Clausewitz, C. v. (2020). *Om Krigen*. Vidarforlaget.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving. (6.utg)*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Diesen, S. (1994). *Innføring i generell taktikk og strategi for Krigsskolen*. Krigsskolen.
- Elden, E. (2022, 9. november). *Ukrainakrigen er en kamp mot viljer*. Stratagem.
<https://www.stratagem.no/ukrainakrigen-er-en-kamp-mot-viljer/>
- Enstad, K. (2017). *Hvordan skrive en god tekst?* Krigsskolen.
- FN. (2023, 27. mars). *Ukraina*. FN. [Ukraina \(fn.no\)](https://www.fn.no)
- Forsvaret. (2004). *Forsvarets doktrine for landoperasjoner*. Forsvarsstaben (FST).
- Forsvarets stabsskole. (2019). *Forsvarets Fellesoperative doktrine*. Forsvarsstaben.
- Freedman, L. (2015). The possibilities and limits of strategic narratives. In B. De Graaf, G. Dimitriu, & J. Ringsmose, *Strategic Narratives, Public Opinion and War: Winning domestic support for the Afghan War* (pp. 15-35). Routledge.
- Glantz, D. M. (1991). *The Soviet Conduct of Tactical Maneuver: Spearhead of the Offensive* (1. utg.). FRANK CASS AND COMPANY LIMITED.
- Grau, L. W. (2019). *Russian Deliberate River Crossings: Choreographing a Water Ballet*. Foreign Military Studies Office.
- Grau, L., & Bartles, C. (2016). *The Russian Way of War: Force structure, and modernization of the russian ground forces*. U.S. Army Training and Doctrine Command G2's Foreign Military Studies Office.
- Grue, J. (2020, November 2). *Argumentatio*. SNL. <https://snl.no/argumentatio>
- Hærens våpenskole. (2010). *Håndbok for stormingeniørtroppen*. Sjef Hæren.

- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i metode. (3.utg).* CAPPELEN DAMM AS.
- Johannesen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. (5.utg).* Abstrakt forlag AS.
- Lind, W. S. (1985). *Maneuver warfare handbook.* Westview Press.
- Максим. [@kms_d4k]. (2022, 11. mai). *What I did to destroy Russian pantonne bridge over Siverskyi Donets - a thread 📖 Here you go -> -> -> [Tweet].* Twitter. https://twitter.com/kms_d4k/status/1524506104192974849
- NATO. (2009). *ATP-3.2.1, ALLIED LAND TACTICS.* NATO.
- Stepanenko, K. & Kagan, F. W. (2022, 13. mai). *RUSSIAN OFFENSIVE CAMPAIGN ASSESSMENT, MAY 13.* ISW. <https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-may-13>
- Stepanenko, K., Kagan, F. W., Barros, G. (2022, 15. mai). *RUSSIAN OFFENSIVE CAMPAIGN ASSESSMENT, MAY 15.* ISW. <https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-may-15>
- The United States Army. (2002). *FM 3-34.2, Combined-Arms Breaching Operations.* Army Publishing Directorate.
- The United States Army. (2003). *FM 90-7, Combined Arms Obstacle Integration.* Army Publishing Directorate.
- The United States Army. (2018). *ADP 3-90, Offense and Defense.* Army Publishing Directorate.
- The United States Army. (2022). *FM 3-0, Operations.* Army Publishing Directorate.
- Ukrinform. (2022, Mai 16). *Ukrinform.* <https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3484625-defeat-near-bilohorivka-enemy-lost-almost-1000-soldiers-and-100-vehicles.html>
- U.S. Marine Corps. (1996). *FM 6-50, Tactics, techniques, and Procedures for THE FIELD ARTILLERY CANNON BATTERY.* DEPARTMENT OF THE ARMY.
- Van Riper, P. K. (2006). The relevance of history to the military profession: an American Marien's view'. In M. Williamson, & R. H. Sinnreich, *The Past as Prologue. The*

Importance of History to the Military Profession (pp. 34-54). Cambridge University Press.

8 Vedlegg

Deltakelsesforespørsel i bacheloroppgave

Krysningen av Siverskyi Donets

Dette er en forespørsel til deg om å bli intervjuet i forbindelse med vår bacheloroppgave på Krigsskolen. Vi ønsker å skrive om krigen i Ukraina, og nærmere bestemt Russland sitt forsøk på å krysse elven Siverskyi Donets.

Hensikt

Intervjuet skal bidra til å besvare vår problemstilling og gi en større innsikt i hvorfor den russiske offensiven over elven Siverskyi Donets mislyktes. Vi ønsker også å få en bredere innsikt i konsekvensene av operasjonen i tillegg til at vi ønsker å diskutere våre tanker rundt operasjonen. Vi har valgt å benytte oss av åpne spørsmål i den hensikt å ha en diskusjon rundt temaet.

Vår problemstilling er: Hva er årsaken til at den russiske Breach-operasjonen over elven Siverskyi Donets ikke fungerte?

I dette intervjuet så har vi valgt 10 spørsmål som vi ønsker å stille deg i den hensikt å ha en samtale rundt temaet vi har valgt. De 10 spørsmålene er følgende:

1. Hva kan være grunner til at den russiske breachoperasjonen over elven Siverskyi donets i mai 2022 mislyktes?
2. Hva er den typiske bruken av russiske ingeniøressurser i en slik operasjon?
3. Utøver russerne denne operasjonen iht til sin doktrine eller TTP? Spørsmål for å undersøke om det er TTP/doktrine som ikke fungerer eller om det er ledelse ved Siverskyi donets som ikke fungerer.
4. Fra et ukrainsk perspektiv, hva er det som blir gjort som gjør at de lykkes så med denne operasjonen?
5. Gjennomfører Russland denne operasjonen uten å følge sine grunnleggende prinsipper for breachoperasjoner?
6. Finnes det noen antydninger på at dette var et forsøk på å bruke kamuflerende tiltak for og ikke benytte seg av egne prinsipper for breach (Maskirovka?)
7. Hvilke lignende operasjoner har vært vellykket/mislykket? Hva ble gjort i disse operasjonene som førte til at det ble mislykket eller vellykket?
8. Hva er ansvarsområdet til en russisk ingeniøroffiser i en slik operasjon? Troppsjefen sin rolle?
9. Hvilken betydning hadde denne operasjonen? Hva kunne skjedd hvis Russland hadde lyktes? Hva var konsekvensen av at de mislyktes i tillegg til store tap?
10. Hvilke kilder vil du anbefale for videre studie om dette emnet?

Hvem er ansvarlig for bacheloroppgaven?

Forsvarets Høgskole, Krigsskolen

Hvorfor spør vi om du vil delta?

Du har mye kompetanse på dette området og er en pålitelig kilde vi har lyst til å bruke i vår bacheloroppgave. Videre har vi lest artikkelen på VG der du omtaler denne operasjonen og vi har lyst til å få en større forståelse av operasjonen og rammene rundt den inn mot vår bacheloroppgave.

Hva betyr deltakelse i dette prosjektet for deg?

Hvis du deltar i dette prosjektet så vil vi ha et intervju med deg. Svarene du gir vil vi bruke som en kilde og utgangspunkt for videre forskning i bachelorperioden vår.

Når det kommer til personlig informasjon så vil vi kun bruke ditt navn, kompetanse og tidligere erfaringer. Spørsmålene vi stiller vil kun handle om relevant informasjon rundt den russiske offensive operasjonen over Siverskyi Donets.

Er det frivillig å delta?

Det er frivillig å delta i prosjektet vårt. Du kan når som helst trekke tilbake samtykke til å delta i prosjektet og da vil all informasjon du har gitt bli fjernet.

Ditt personvern – hvordan skal vi bruke informasjonen du gir?

All informasjonen vil kun bli brukt i den hensikt som er beskrevet i forespørselen.

- De som vil ha tilgang til denne informasjonen under bachelorskrivingen vil være:
 - [REDACTED]
 - [REDACTED]
 - [REDACTED]

Hva skjer med informasjonen når vi er ferdig med prosjektet?

Prosjektperioden vil ende med en bacheloroppgave som vi leverer for vurdering. Her vil noe av informasjonen du gir bli brukt som en kilde i besvarelsen.

Dine rettigheter

Så lenge man kan identifisere deg i vår studie har du rett til:

- Ha personlig informasjon rettet opp i
- Ha personlig informasjon fjernet
- Få tilgang til personlig informasjon som vi har registrert å få tilsendt en kopi av informasjonen.

Hva gir oss retten til å bruke informasjon om deg?

Vi bruker informasjon om deg basert på ditt samtykke til å delta.

Med vennlig hilsen

[REDACTED]

Krigsskolen, Kull 2020-23

Egenerklæring om samtykke

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet som handler om Russland sitt forsøk på å krysse elven Siverskyi Donets. Jeg har fått muligheten til å lese igjennom spørsmålene før intervjuet og avklare spørsmål på forhånd. Jeg godkjenner dermed:

- Å delta i et intervju
- At informasjon om meg blir publisert og at min stilling, kompetanse og mitt navn blir brukt i oppgaven.

Dato/Signatur
